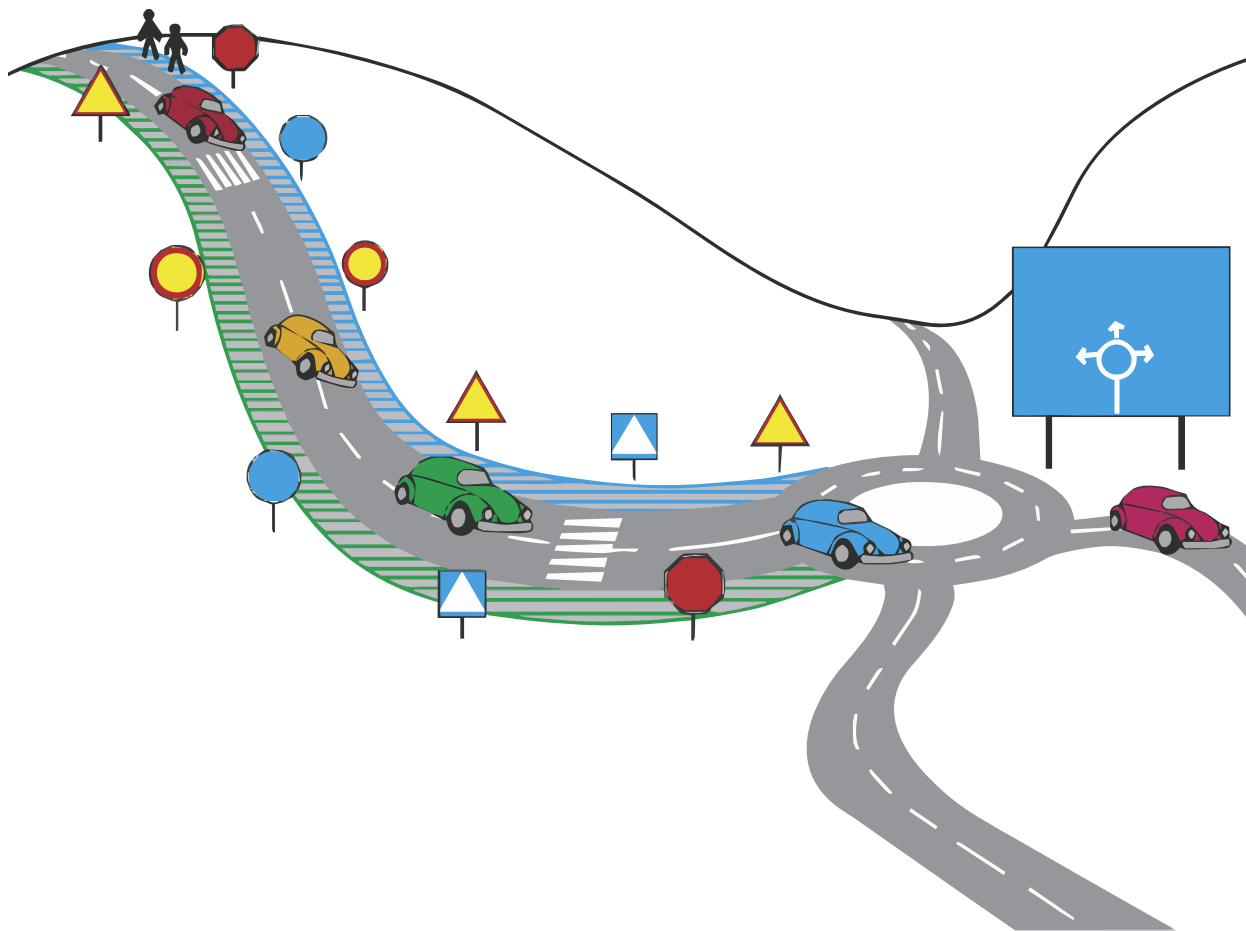


Työelämäläheiset osaamispolut

Kokemuksia työelämäläheisestä opiskelusta
avoimissa korkeakouluissa



Työelämäläheiset osaamispolut

Jonna Löf • Niina Riihiniemi • Merija Timonen (toim.)

Työelämäläheiset osaamispolut

Kokemuksia työelämäläheisestä opiskelusta avoimissa
korkeakouluissa

Sarja B. Tutkimusraportit ja kokoomateokset 8/2018

© Lapin ammattikorkeakoulu ja tekijät

ISBN 978-952-316-225-9 (nid.)

ISSN 2489-2629 (painettu)

ISBN 978-952-316-226-6 (pdf)

ISSN 2489-2637 (verkkojulkaisu)

Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja
Sarja B. Tutkimusraportit ja kokoomateokset
8/2018

Rahoittajat: Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus, Euroopan unioni-
Euroopan sosiaalirahasto, Vipuvoimaa EU:lta
2014-2020

Kirjoittajat: Iiris Kanniala, Jonna Löf, Tanja
Maaninka, Joni Minkkinen, Niina Riihiniemi, Rauno
Rusko, Merija Timonen
Toimittajat: Jonna Löf, Niina Riihiniemi, Merija
Timonen

Kuvat: Ella Kirjavainen, Jonna Löf

Taitto: Lapin AMK, viestintäyksikkö

Lapin ammattikorkeakoulu
Jokiväylä 11 C
96300 Rovaniemi

Puh. 020 798 6000
www.lapinamk.fi/julkaisut



Lapin korkeakoulukonserni LUC
on yliopiston ja ammattikorkea-
koulun strateginen yhteenliittymä.
Konserniin kuuluvat Lapin yliopisto
ja Lapin ammattikorkeakoulu.
www.luc.fi

Sisällys

ALUKSI	7
Niina Riihiniemi	
JOHDANTO	9
Niina Riihiniemi	
LAPILAISET AVOIMET TYÖELÄMÄLÄHEISET OSAAMISPOLUT (LATO) -HANKE	11
Jonna Löf ja Niina Riihiniemi	
TIETO-, NEUVONTA- JA OHJAUSPALVELUT OSAAMISPOLKUJEN EDISTÄJINÄ	19
Tanja Maaninka, Niina Riihiniemi, Rauno Rusko ja Merija Timonen	
OPINTOJEN TOTEUTTAMINEN YHTEISTYÖSSÄ KUMMIYRITYSTEN KANSSA	23
Jonna Löf ja Merija Timonen	
KOKEMUKSIA JA PALAUTTEITA OSAAMISPOLUILTA	31
Iiris Kanniala ja Merija Timonen	
TYÖELÄMÄLÄHEISET OSAAMISPOLUT OPISKELIJATARINOINA	39
Jonna Löf, Niina Riihiniemi ja Merija Timonen	
AVOIMET TYÖELÄMÄLÄHEISET OSAAMISPOLUT -TOIMINTAMALLI JA HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ	43
LOPUKSI	47
KIRJOITTAJIEN ESITTELY.	49

Aluksi

Tämä julkaisu on kirjoitettu osana Lappilaiset avoimet työelämäläheiset osaamispolut (LATO) -hanketta, jonka on rahoittanut Euroopan sosiaalirahasto ja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Tulosten levittämiseksi ja hyödyntämiseksi laadittiin julkaisu, jossa kuvataan hanketta, sen toimintaa ja tuloksia sekä hyviä käytäntöjä. Julkaisun kirjoittajina ovat hankehenkilöstön lisäksi korkeakoulujen asiantuntijaopettajat, opiskelija sekä hankkeen ohjausryhmän edustaja. Kummiyritysten ja hankkeen opiskelijoiden näkökulmia tuodaan esiin hankkeessa tehtyjen haastatteluiden ja palautteiden kautta.

Toivottavasti julkaisusta on hyötyä mahdollisimman monelle ohjauksen ja opetuksen parissa työskentelevälle sekä omaa osaamispolkua suunnittelevalle. Lämmin kiitos hankkeen rahoittajille, kaikille hankkeeseen osallistuneille, julkaisun kirjoittajille sekä hanketta luotsanneille ohjausryhmän jäsenille.

Rovaniemellä 31.5.2018

Projektipäällikkö Niina Riihiniemi

Johdanto

Avoimet korkeakouluopinnot, yksilölliset osaamispolut ja työelämäläheinen opiskelu ovat ajankohtaisia aiheita koulutuspoliittisessa keskustelussa ja linjauksissa. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma korostaa elinikäistä oppimista, koulutuksellista tasa-arvoa sekä koulutusjärjestelmien tehokkuuden ja vaikuttavuuden parantamista. Kehittämissuunnitelmassa kiinnitetään huomiota korkeakoulutuksen monipuolisen opintotarjonnan kehittämiseen, alueelliseen saatavuuteen ja koulutusmahdollisuuksiin iästä, sukupuolesta, etnisestä- ja koulutustaustasta riippumatta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.)

Monipuoliset ja sujuvat opintopolut -raportissa korkeakoulujen kehittämisen tavoitteeksi asetetaan muun muassa monipuoliset ja joustavat opiskelumahdollisuudet, yksilölliset opintopolut ja sujuvat siirtymät korkeakoulutukseen. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää koulutusrakenteiden kehittämistä sekä asiakkaan tarpeisiin vastaavia matalan kynnyksen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita (TNO-palveluita). (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011.) Hallituksen strateginen ohjelma Ratkaisujen Suomi (Valtioneuvosto 2015) painottaa, että joustavia opintopolkuja rakentamalla nopeutetaan opiskelijoiden työelämään siirtymistä sekä vähennetään koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jäävien nuorten määrää. Joustavat rakenteet ja toimintamallit luovat edellytykset myös tiiviille koulutuksen ja työelämän väliselle yhteistyölle, yhtenäisille työurille ja yksilöllisille opintopoluille (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013).

Yllä mainitut teemat ja tavoitteet painottuvat myös Lapin seutukuntien osaamisstrategioissa (Seutukuntien osaamisstrategiat 2016–2020) ja Lapin tieto-, neuvonta- ja ohjausstrategiassa (Kangastie, Kantanen & Saari 2017). Lapin korkeakouluissa avoin korkeakouluopetus on yksi keskeinen väline tutkintoon johtavan koulutuksen rinnalla elinikäisen oppimisen mahdollistajana, koulutuksellisen ja alueellisen tasa-arvon edistäjänä sekä joustavien yksilöllisten opintopolkujen ja TNO-palveluiden tarjoajana.

Lappilaiset avoimet työelämäläheiset osaamispolut (LATO) -hankkeen avulla vastataan osaltaan yksilöiden koulutus- ja ohjaustarpeisiin sekä alueellisiin ja valtakunnallisiin kehittämissaasteisiin. Hankkeessa tarjotaan työttömille ja ilman tutkinto-opiskelupaikkaa korkeakoulussa jääneille lappilaisille nuorille mahdollisuus oman osaamispolun etsimiseen ja löytämiseen sekä oman osaamisen kehittämiseen opiske-

lemalla avoimia korkeakouluopintoja. Hankkeen avulla kehitetään avoimen korkeakoulun TNO-palveluita sekä korkeakoulujen opintojen pedagogisia toteutuksia työelämäläheisemmiksi. Hankkeella edistetään korkeakoulujen ja yritysten yhteistyötä sekä haetaan uudenlaisia opintojen toteutustapoja ja yhteistyömuotoja.

Julkaisu koostuu artikkeleista, joissa tarkastellaan hankkeen toteutusta ja tuloksia eri näkökulmista. Artikkelissa Lappilaiset avoimet työelämäläheiset osaamispolut (LATO) -hanke kuvataan hankkeen taustaa ja toteutusta. Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut osaamispolkujen edistäjinä -artikkelissa kerrotaan hankkeessa tarjotusta yksilö- ja ryhmäohjauksesta sekä TNO-palveluiden kehittämisestä. Opintojen toteuttaminen yhteistyössä kummiyritysten kanssa -artikkelissa perehdytään työelämäläheisten opintojen toteuttamiseen Lapin ammattikorkeakoulussa ja Lapin yliopistossa. Artikkelissa Kokemuksia ja palautteita osaamispoluilta käsitellään hankkeen opiskelijoilta ja kummiyrityksiltä saatuja kokemuksia ja palautteita. Työelämäläheiset osaamispolut – opiskelijatarinat -artikkelissa kuullaan opiskelijoiden kokemuksia ohjauksesta ja työelämäläheisestä opiskelusta. Avoimet työelämäläheiset osaamispolut -toimintamalli ja hyvät käytänteet -artikkelissa esitellään hankkeessa luotu toimintamalli ja tehdään yhteenvetoa hankkeesta.

KIRJALLISUUS

- Kangastie, H., Kantanen, M-S. & Saari, P. 2017. Menestyjäksi Lapissa – Maakunnallinen aikuisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden strategia vuoteen 2025. Viitattu 11.5.2018 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-316-178-8> .
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011. Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategiset tavoitteet. Korkeakoulujen koulutusrakenteiden kehittämistyöryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:15.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012. Koulutus ja tutkimus vuosina 2011–2016. Kehittämissuunnitelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:1.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013. Monipuoliset ja sujuvat opintopolut. Korkeakoulujen koulutusrakenteiden kehittämistyöryhmän muistio. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2013:2.
- Seutukuntien osaamisstrategiat 2016–2020. Viitattu 11.5.2018 <https://blogi.eoppimispalvelut.fi/aikuiskoulutuspalvelut/2016/06/27/seutukuntien-osaamisstrategiat-2016-2020-julkaistu/> .
- Valtioneuvosto 2015. Ratkaisujen Suomi. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015.

Lappilaiset avoimet työelämä- läheiset osaamispolut (LATO) -hanke

Lappilaiset avoimet työelämäläheiset osaamispolut (LATO) -hanke on Euroopan sosiaalirahaston ja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen rahoittama. Hanke on toteutettu Lapin ammattikorkeakoulun ja Lapin yliopiston yhteistyönä ajalla 1.2.2016–31.8.2018. Hanke suunnattiin lappilaisille nuorille, jotka olivat työttömiä tai jääneet ilman tutkinto-opiskelupaikkaa korkeakoulussa. Hankkeen tavoitteena oli edistää yksilöiden opiskelumahdollisuuksia ja työelämäyhteyksiä avointen korkeakouluopintojen kautta. Lisäksi tavoitteena oli etsiä yksilöllisiä osaamispolkuja, lisätä opintojen työelämäläheisyyttä, kehittää uusia toimintatapoja, joustavoittaa siirtymävaihetta korkeakouluopintoihin sekä edistää opiskelijoiden siirtymistä työelämään. Hankkeen tarkoituksena oli edistää ohjauksellista ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden (TNO-palveluiden) saatavuutta ja ehkäistä syrjäytymistä sekä kehittää koulutuksen ja työelämän vuorovaikutusta. (Lapin AMK 2018.)

HANKKEEN TAUSTAA

Avoimen korkeakoulun tehtävänä on kansalaisten osaamisen vahvistaminen mahdollistamalla yksilön elinikäinen oppiminen ja osaamisen kehittäminen. Avoin korkeakoulu toteuttaa koulutuksellista ja alueellista tasa-arvoa sekä tarjoaa kaikille mahdollisuuden osallistua korkeakouluopetukseen iästä ja pohjakoulutuksesta riippumatta. Avoin korkeakoulu sopi tehtävänsä puolesta hankkeen yksilöllisten osaamispolkujen mahdollistajaksi ja keskeiseksi toimijaksi.

Hankkeen suunnittelua ohjasivat valtakunnallisten strategioiden ja linjausten lisäksi Menestyjäksi Lapissa – Maakunnallinen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden strategia vuoteen 2025 ja Lapin ammattikorkeakoulun työelämäläheinen toimintamalli. Osaamispoluilla tarkoitettiin hankkeessa yksilö- ja ryhmäohjausta urasuunnitteluun ja opiskeluun sekä mahdollisuutta osaamisen kehittämiseen avoimissa korkeakouluopinnoissa. Lisäksi osaamispolut sisältävät kummiyritysyhteistyön kautta työelämäläheisen oppimisympäristön ja työelämäverkostot.

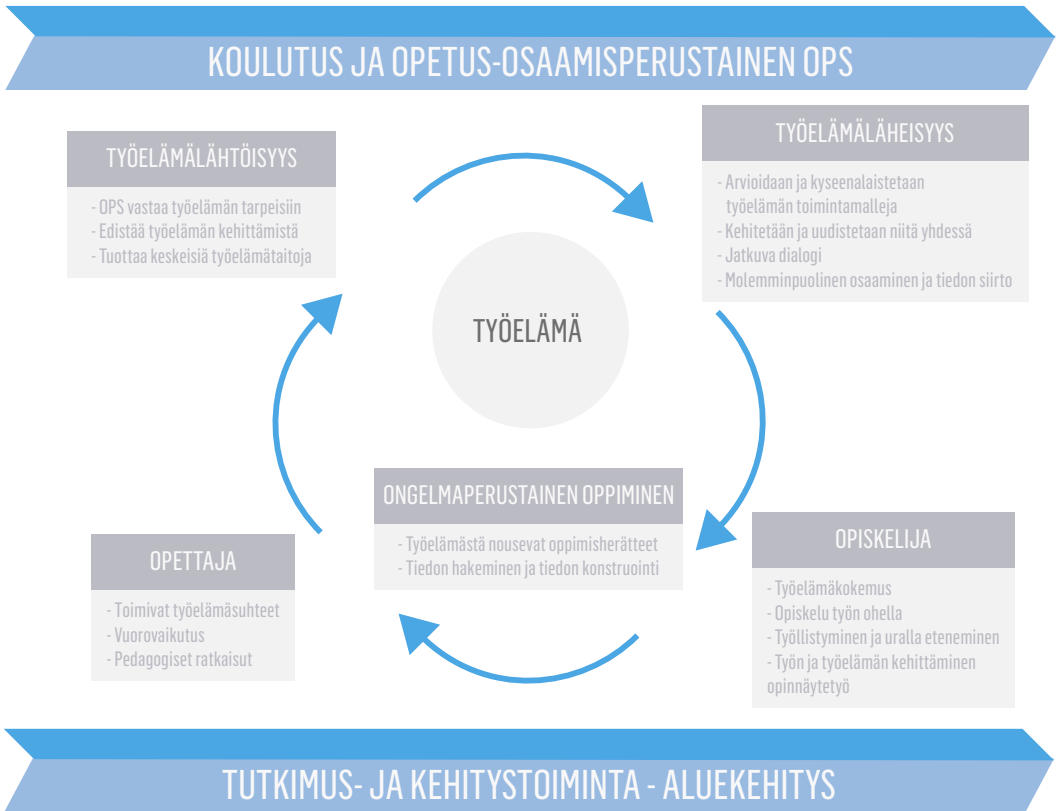
TNO-palveluilla on suuri merkitys osaamispolkujen löytämisessä ja osaamispolulla etenemisessä. Maakunnallisessa tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden strategiassa

tietopalveluilla tarkoitetaan tietoa koulutusmahdollisuuksista ja työpaikoista sekä muista tarjolla olevista palveluista ja tukimuodoista, jotka ovat asiakkaan kannalta tarpeellisia hänen tulevaisuuden suunnittelussa. Neuvonta on vuorovaikutteista, sen lähtökohtana on asiakkaan esille tuoma tarve ja tavoitteena on tukea asiakkaan päätöksentekoa esimerkiksi opiskeluun liittyvissä kysymyksissä. Neuvonta perustuu ole-massa olevaan tietopalveluiden tuottamaan materiaaliin, vuorovaikutustilanteessa saatuun tietoon asiakkaan tarpeista ja muista vaikuttavista seikoista. Ohjaus puolestaan määrittellään ohjaajan ja asiakkaan väliseksi dialogiksi, joka edistää asiakkaan itsetuntemusta, kykyä jäsentää elämäänsä ja tehdä päätöksiä. Asiakas on ohjauksessa aktiivisessa roolissa. Hän on oman elämänsä asiantuntija ja hänen esittämänsä haasteet, tavoitteet ja tulkinnot ovat työskentelyn lähtökohta. (Kangastie, Kantanen & Saari 2017.)

Hankkeen tavoitteena oli luoda opintojen työelämäläheisempiä toimintatapoja. Työelämäläheisyydellä tarkoitetaan sitä, millä tavoin työelämäyhteydet toteutuvat opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa sekä millaisia yhteistyömuotoja ja toimintatapoja korkeakoululla on työ- ja elinkeinoelämän kanssa. (Karjalainen 2014.) Lapin ammattikorkeakoulun työelämäläheinen toimintamalli (kuviot 1) on ollut hankkeen suunnittelun pohjana. Toimintamalli kuvaa työelämän, oppimisen, tutkimisen ja kehittämisen yhteyttä, jossa yhdistävänä tekijänä toimii ongelmaperustainen oppiminen. Oppiminen pohjautuu osaamisperustaiseen opetussuunnitelmaan ja työelämästä nouseviin kehittämistarpeisiin. Tutkimisessa ja kehittämisessä toimitaan yhdessä työelämän kanssa. Opettaja tekee aktiivisesti yhteistyötä työelämän kanssa ja kehittää pedagogisia ratkaisuja. Opiskelijat hankkivat oppimiskokemuksia työelämässä ja kehittävät samalla ammatillista osaamistaan. (Kangastie 2013.)

TYÖELÄMÄLÄHEINEN TOIMINTALLI

TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ - LÄHTÖISYYTTÄ JA LÄHEISYYTTÄ



Kuvio 1. Työelämäyhteistyön kuvausta ammattikorkeakoulun tehtäväalueilla (Kangastie 2013)

HANKKEEN TOTEUTUS

Hankkeen markkinointi ja opiskelijahaku aloitettiin keväällä 2016. Opiskelijahaussa tehtiin yhteistyötä työ- ja elinkeinopalveluiden sekä Rovaniemellä toimivan nuorille suunnatun Ohjaamon kanssa. Hankkeeseen etsittiin kahtakymmentä opiskelijaa pi-lottiryhmäksi. Hankkeeseen hakeutui ja valittiin 18 opiskelijaa kesällä 2016. Opiskelijat olivat 20–42 -vuotiaita ja osallistujia oli lopulta eripuolilta Suomea. Opiskelijoiden taustatietoja analysoimalla muodostettiin opiskelijaprofiili, joka sisältää kaksi päätyyppiä kuvio 2 mukaisesti.



Lappilainen alle 25-vuotias
ammattillisen perustutkinnon omaava
työssäkäyvä nainen.

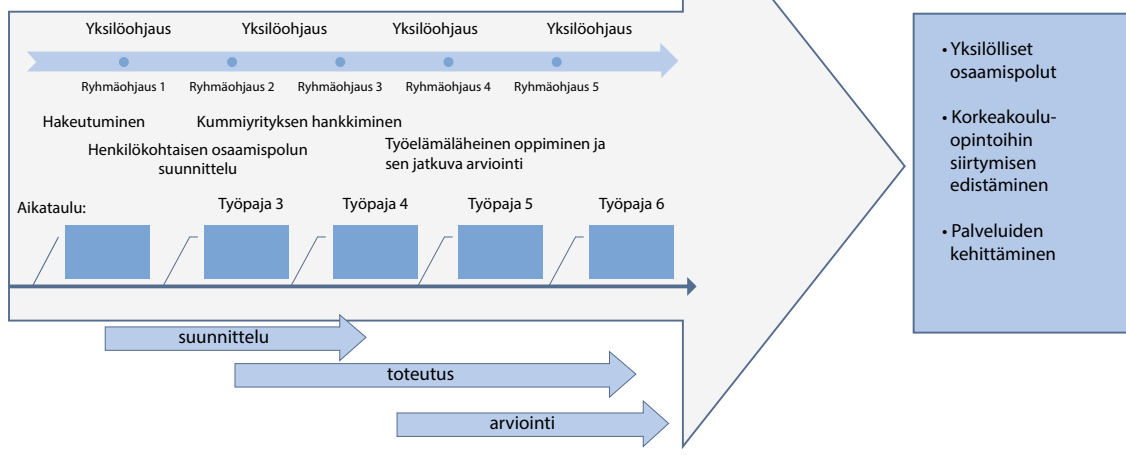


Pohjoissuomalainen yli 26-vuotias
työtön mies pohjakoulutuksenaan
ylioppilastutkinto

Kuvio 2. Hankkeen opiskelijaprofiili

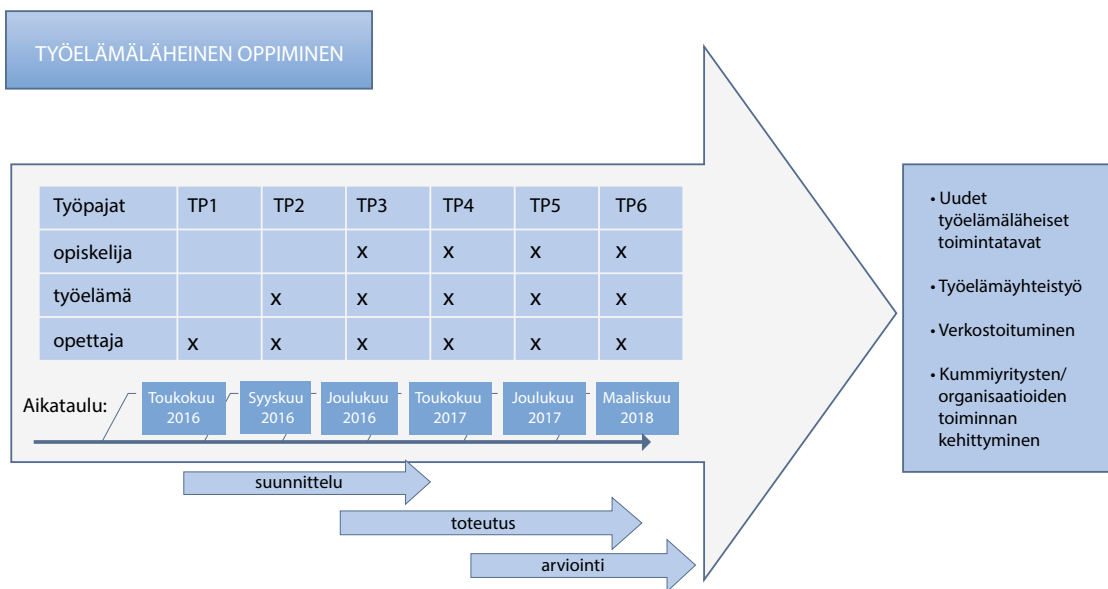
Yksilöllisiä osaamispolkuja avoimissa korkeakouluopinnoissa lähdettiin etsimään kuvion 3 mukaisesti. Pilottiryhmälle järjestettiin ryhmäohjausta, joka tuki osaamispolun suunnittelua ja opiskelua. Lisäksi jokainen opiskelija sai henkilökohtaista ohjausta oman osaamispolun suunnitteluun. Opiskelu toteutui henkilökohtaisen osaamispolun mukaisesti Lapin ammattikorkeakoulun tai Lapin yliopiston avoimissa korkeakouluopinnoissa lukuvuosina 2016–2017 ja 2017–2018. Opiskelijat opiskelivat markkinoinnin, laskentatoimen tai yrittäjyyden opintoja Lapin yliopistossa. Lapin ammattikorkeakoulussa opiskelijat opiskelivat joko tieto- ja viestintätekniikan tai matkailu- ja palveluliiketoiminnan opintoja.

YKSILÖLLISET OSAAMISPOLUT OSANA AVOIMIA KORKEAKOULUOPINTOJA



Kuvio 3. Yksilölliset osaamispolut osana avoimia korkeakouluopintoja

Opiskelu tapahtui pääasiassa monimuoto-opintoina. Koulutuksellinen ja alueellinen tasa-arvo huomioitiin ohjauksessa ja opetuksessa hyödyntämällä etä- ja verkko-oppimisympäristöjä. Hankkeen opiskelijat hankkivat opintojensa ajaksi kummiyrityksen tai -organisaation (myöhemmin kummiyrityksen), joka toimi oppimisen ja kehittämisen keskeisenä oppimisympäristönä. Kummiyritystoiminnan kautta opiskelijalla oli mahdollisuus luoda kontakteja työelämään ja samalla kehittää työelämätaitojaan sekä edistää työllistymismahdollisuuksiaan. Opiskelijat toteuttivat kummiyrityksissä opiskelu- ja opetussuunnitelmansa mukaisesti opintoihin liittyviä tehtäviä, mahdollisia harjoitteluita ja yritykseltä saatuja toimeksiantoja. Kummiyrityksillä oli mahdollisuus osallistua korkeakouluopintojen pedagogiseen kehittämiseen sekä esittää yrityksen kehittämistarpeita yhdistettäväksi opetukseen hankkeessa järjestetyissä työpajoissa (kuvi 4). Lisäksi kummiyritykset olivat mukana kehittämässä toimintamallia.



Kuvio 4. Työelämäläheinen oppiminen

Tulosten pohjalta luotiin toimintamalli yhteistyössä hankkeeseen osallistuneiden opiskelijoiden, asiantuntijaopettajien, kummiyritysten yhteyshenkilöiden ja hankehenkilöstön kanssa. Hankkeen tuloksia, toimintamallia ja hyviä käytänteitä tullaan hyödyntämään Lapin korkeakoulujen TNO-palveluiden, työelämäyhteistyön ja pedagogisten toteutusten kehittämisessä sekä levitetään paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Hankkeen opiskelijoilla on mahdollisuus hyödyntää avoimessa korkeakoulussa suorittamiensa opintoja korkeakoulun tutkinto-opiskelijaksi hakeutessaan.

KIRJALLISUUS

Kangastie, H. 2013. Aikuiskoulutus henkilökohtaisen kehittymisen ja oman työyhteisön kehittämisen tukena. Teoksessa Kangastie, H., Kokkonen O. & Rautio, K. (toim.) Aikuiskoulutus nyt ja tulevaisuudessa. Lapin aikuiskoulutuksen toimintamallin kehittämishankkeen julkaisu. Lapin yliopiston hallinnon julkaisuja 47, 117–127.

Kangastie, H., Kantanen, M-S. & Saari, P. 2017. Menestyjäksi Lapissa – Maakunnallinen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden strategia vuoteen 2025. Viitattu 11.5.2018. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-316-178-8>.

Karjalainen, L. 2014. Työelämäläheiset oppimis- ja kehittämissympäristöt. Teoksessa Jankkila, H. & Kangastie, H. (toim.) Työelämälähtöisyys ja -läheisyys Lapin am-

mattikorkeakoulussa. Toimintamallin avaus. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B:15, 27–33.

Lapin AMK 2018. Lappilaiset avoimet työelämäläheiset osaamispolut (LATO). Viitattu 11.5.2018. <http://www.lapinamk.fi/fi/Tyoelamalle/Tutkimus-ja-kehitys/Ammattikorkeakoulun-yhteiset/LATO> .

Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut osaamispolkujen edistäjinä

Yksilölliset opintopolut, sujuvat siirtymät sekä elinikäinen oppiminen edellyttävät matalan kynnyksen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita (TNO-palveluita). Näitä palveluita on tarjolla avoimen korkeakoulun asiakkaille. Palvelut olivat keskeisessä asemassa myös Lappilaiset avoimet työelämäläheiset osaamispolut (LATO) -hankkeen toteuttamisessa. Hankkeessa tiedotettiin avoimen korkeakoulun opiskelumahdollisuuksista ja palveluista sekä tarjottiin yksilö- ja ryhmäohjausta osaamispolkujen suunnitteluun ja opintojen etenemiseen.

YKSILÖ- JA RYHMÄOHJAUS OSAAMISPOLUILLA

Asiakkaiden erilaiset elämäntilanteet, opiskeluvalmiudet ja osaamisen kehittämisen tarpeet heijastuvat avoimen korkeakouluopetuksen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluihin. Avoimen korkeakouluopiskelijan tavoitteena on usein korkeakouluopintoihin tutustuminen ja valmentautuminen, tutkintotavoitteinen opiskelu tai osaamisen kehittäminen. Asiakkaat tarvitsevat tavoitteidensa saavuttamiseksi konkreettista tietoa koulutusjärjestelmästä, opiskelumahdollisuuksista ja opintopoluista. Tiedottamisen ja neuvonnan lisäksi opiskelijat tarvitsevat ohjausta omaan elämäntilanteeseen sopivan osaamispolun löytämiseen ja urasuunnitteluun.

Osaamisen kehittämisen näkökulmasta henkilökohtainen opiskelusuunnitelma on keskeinen osa ohjausta. Henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa laadittaessa asetetaan osaamisen kehittämisen tavoite sekä arvioidaan olemassa oleva ja kehitettävä osaaminen. Tämän pohjalta laaditaan konkreettinen suunnitelma opinnoista ja aikatauluista. (Skaniakos 2011, 6–8.) Pasasen (2000, 124) mukaan ohjausta on myös oppimisprosessin, ammatillisen kehittymisen ja henkilökohtaisessa elämäntilanteessa opiskelun tukeminen yksilölliset lähtökohdat huomioiden. Ohjaustoiminnan näkökulmasta ohjauspalveluiden tulee muodostaa jatkumo yksilön osaamispolulla. Tämä edellyttää, että kaikki ohjaustahot ovat tietoisia omasta roolistaan ja vastuista kokonaisuudessa sekä muiden toimijoiden asiantuntijuudesta ohjauksen yhteistyöverkostossa. (Kasurisen 2004, 42; Nummenmaan 2004, 115.)

Hankkeen kohderyhmänä olivat lappilaiset työttömät tai ilman tutkinto-opiskelu- paikkaa jääneet nuoret. Yksilöohjausta oli tarjolla koko hankkeen ajan ja opiskelijat

hyödynsivät sitä laajasti. Ohjausta antoivat sekä avointen korkeakoulujen henkilökunta että koulutusten asiantuntijaopettajat. Henkilökohtaisen ohjauksen tavoitteina olivat yksilöllisten osaamispolkujen selkiinnyttäminen, henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatiminen, opiskelijan itseohjautuvuuden tukeminen ja opiskelijan aktiivinen rooli työelämäläheisissä opinnoissa.

Hankkeen opiskelijoilta saatujen palautteiden perusteella opiskelijat kokivat henkilökohtaisen ohjauksen merkityksellisenä ja tärkeänä. Ohjausta oli palautteiden mukaan saatavilla riittävästi sekä avoimesta korkeakoulusta että hankkeen asiantuntijaopettajilta. Hanke loi mahdollisuuden lähteä kohti korkeakouluopintoja ja ohjauksella tuettiin uraan sekä opintoihin liittyvien asioiden lisäksi esimerkiksi työttömän opiskeluun liittyvissä kysymyksissä. Yksilöllisen osaamispolun suunnittelussa työttömyys asetti omat haasteensa ja rajoitteensa opiskelulle, joka näkyi ohjauksen tarpeessa sekä opintojen suorittamisessa ja etenemisessä.

Toinen hankkeessa käytetty ohjausmuoto oli ryhmäohjaus. Ryhmäohjausta oli tarjolla viisi kertaa hankkeen aikana. Osallistuminen oli aktiivisinta ensimmäisiin ryhmätapaamisiin. Ryhmätapaamisten materiaalit toimitettiin kaikille opiskelijoille osallistumisesta riippumatta. Lisäksi opiskelijoiden pyynnöstä järjestettiin koulutuskohtaisia tapaamisia opiskelijoiden, asiantuntijaopettajan ja avoimen korkeakoulun henkilöstön kesken.

Vanhalakka-Ruoho (2004, 136) kuvaa ryhmäohjausta ohjauksena, jolla on tietyt tavoitteet ja kohderyhmä. Ohjauksessa jaetaan tietoa ja keskustellaan kaikille opiskelijoille yhteisistä asioista. Ryhmäohjauksessa korostuvat yhteistoiminnallisuus, kokemuksellinen oppiminen ja reflektointi (Vanhalakka-Ruoho 2004, 137). Edellä mainitut asiat korostuivat myös hankkeen ryhmäohjauksessa. Hankkeessa ryhmäohjauksen teemoja olivat muun muassa osaamispolut avoimessa korkeakoulussa, uraohjaus, kummiyritystoimintaan ja työelämäläheisiin avoimiin korkeakouluopintoihin orientoituminen, korkeakouluopiskeluvaihto- ja -taidot sekä oman oppimisen ja oppimisprosessin arviointi.

Ryhmäohjaus tarjosi opiskelijoille mahdollisuuden vuorovaikutukseen ja kokemusten jakamiseen, omien opiskeluvaihtoehtojen kehittämiseen, itsetuntemuksen ja -luottamuksen vahvistamiseen sekä yhteisölliseen toimintaan ja tukeen. Yksi hankkeen opiskelijoista kuvasi palautteessaan ryhmäohjausta seuraavasti: *”Ryhmätapaamiset tuovat lisää varmuutta... Kiva tutustua muihin hankkeen ryhmäläisiin, hyvä nähdä porukkaa ja mielenkiintoista kuunnella miten muilla opiskelu sujuu.”*

Hankkeessa oli tarjolla neuvontaa ja ohjausta sekä kasvokkain että verkon välityksellä. Verkko-ohjausvälineet mahdollistivat tarvittaessa myös pikaisen yksilö- ja ryhmäohjauksen. Ne tarjosivat opiskelijoille tasa-arvoiset mahdollisuudet ohjaukseen asuinpaikkakunnasta riippumatta. Opiskelijat kokivat etäohjauksen tarpeelliseksi ja toimivaksi. Osalle etäohjaus ja -opiskelu oli edellytys hankkeeseen ja opintoihin osallistumiselle.

KEHITETYT KÄYTÄNNÖT OSAKSI TNO-PALVELUITA

Hankkeen alussa opiskelijat kertoivat yllättyneensä avoimen korkeakoulun tarjoamista mahdollisuuksista kehittää osaamista. Opiskelijapalautteen perusteella avoimen korkeakoulun tarjoama opiskelumahdollisuus oli erityisen merkityksellistä työtömien ja ilman tutkinto-opiskelupaikkaa jääneiden kohdalla. He pääsivät kehittämään hankkeen aikana osaamistaan ja samalla hanke toimi aktivoijana ja osallisuuden vahvistajana. Heidän mielestään tiedottamista ja markkinointia avoimen korkeakoulun opiskelumahdollisuuksista sekä TNO-palveluista pitäisi lisätä. Palautteen pohjalta avoimet korkeakoulut ovat aloittaneet yhdessä markkinoinnin kehittämisen muun muassa etsimällä uusia markkinointikanavia ja suunnittelemalla uusia markkinointitoimenpiteitä. Työn tavoitteena on, että mahdollisimman moni tietäisi avointen korkeakoulujen tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja palveluista.

Hanke ja opiskelijapalaute vahvistivat avoimen korkeakoulun tarjoamaa yksilöohjauksen tarvetta ja merkitystä. Avoimissa korkeakouluissa on järjestetty opintojen aloitustilaisuuksia, jotka sisältävät tietoa avoimessa korkeakoulussa opiskelusta ja käytänteistä sekä tutustumista korkeakoulujen oppimisympäristöihin. Hankkeessa saatujen tulosten perusteella avoimessa ammattikorkeakoulussa on aloitettu aloitustilaisuuksia lisäksi ryhmäohjaukset, joita järjestetään sekä Rovaniemen että Kemissä. Opintojen aikana toteutettavissa ryhmätapaamisissa käytetään hankkeessa testattuja teemoja. Lisäksi ryhmätapaamisissa jaetaan opiskelukokemuksia ja reflektoidaan oppimista.

Hankkeen pääperiaatteena oli alueellisuuden ja saatavuuden huomioiminen. Käytännössä tämä tarkoitti, että opintoihin sekä yksilö- ja ryhmäohjaukseen oli mahdollista osallistua etä- ja verkko-oppimisympäristöjen avulla. Hankkeessa mukana olleet opiskelijat kokivat etäohjauksen keskeiseksi osallistumisen, ohjauksen ja opiskelun näkökulmista. Tämän vuoksi avoimen korkeakoulun järjestämiin ryhmätapaamisiin on mahdollista osallistua etäyhteydellä myös jatkossa. Lisäksi yksilöohjauksessa on otettu käyttöön verkko-ohjaussovellus (appear.in), johon opiskelija pääsee osallistumaan ilman kirjautumista ja tunnuksia avointen korkeakoulujen www-sivuilta.

Sekä avoimen korkeakoulun tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden että opetushenkilöstön toteuttaman ohjauksen näkökulmista hankkeesta saadut kokemukset ja opiskelijoilta saatu palaute on ollut arvokasta ja tärkeää. Ohjauspalveluita on kehitetty jatkuvan parantamisen periaatteen mukaisesti asiakkaiden tarpeita vastaavaksi. Avointen korkeakoulujen TNO-palveluita ohjaavia suunnitelmia on tarkasteltu ja päivitetty hankkeen tulosten ja kehittämistoimenpiteiden pohjalta. Avoimen korkeakoulun TNO-palvelujen kehittämistoimenpiteiden myötä pyrimme vastaamaan entistä paremmin asiakkaiden tarpeisiin. Toivottavasti pystymme jatkossakin tarjoamaan mahdollisimman monelle väylän koulutukseen, työelämäläheisiin opintoihin ja työelämän verkostoihin.

KIRJALLISUUS

- Kasurinen, H. 2004. Ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Teoksessa Kasurinen, H. (toim.) Ohjausta opintoihin ja elämään – opintojen ohjaus oppilaitoksessa. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy, 40–56.
- Nummenmaa, A. 2004. Moniammatillisen ohjaukulttuurin kehittäminen. Teoksessa Kasurinen, H. (toim.) Ohjausta opintoihin ja elämään – opintojen ohjaus oppilaitoksissa. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy, 113–122.
- Pasanen, H. 2000. Oppimisen ohjauksen tarve ammatillisessa aikuiskoulutuksessa. Teoksessa Onnismaa, J., Pasanen, H. & Spangar, T. (toim.) Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2. Jyväskylä: PS-kustannus, 104–130.
- Skaniakos, T. 2011. HOPS tukee opintoja ja kasvua asiantuntijuuteen. Teoksessa Penttinen, L., Skaniakos, T., Ansela, M. & Plihtari, E. (toim.) HOPS-ohjaus osaamista, yhteistyötä ja hyvinvointia. Jyväskylä: Kopijyvä Oy, 6–12.
- Vanhalakka-Ruoho, M. 2004. Ryhmäohjaus opinto-ohjaajan työmuotona. Teoksessa Kasurinen, H. (toim.) Ohjausta opintoihin ja elämään – opintojen ohjaus oppilaitoksissa. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy, 135–144.

Opintojen toteuttaminen yhteistyössä kummiyritysten kanssa

Lappilaiset avoimet työelämäläheiset osaamispolut (LATO) -hankkeessa tavoitteena oli opintojen suorittaminen työelämäläheisesti hyödyntämällä vahvemmin työelämää osana pedagogisia toteutuksia. Työelämäläheisyyden toteuttamiseksi hankkeessa kokeiltiin kummiyritystoimintaa. Jokaisen opiskelijan tehtävänä oli hankkia kummiyritys, joka toimi keskeisenä oppimisympäristönä koko opintojen ajan. Hankkeen opiskelijat löysivät kummiyrityksen pääsääntöisesti itse esimerkiksi oman työpaikan tai yrityksen kautta. Haasteina kummiyrityksen löytämisessä tai hyödyntämisessä olivat esimerkiksi, ettei opintojaksojen tavoitteet tai opiskelijan osaamistarpeet kohdanneet kummiyrityksen toimintaa palvelevan kehittämistyön kanssa. Tarvittaessa opiskelija pystyi hän hyödyntämään korkeakoulun ja yrityksen olemassa olevia yhteistyösuhteina. Hankkeessa mukana olleilla kahdellatoista kummiyrityksellä oli mahdollisuus kehittää oman organisaationsa toimintaa.

Hankkeessa pilotoitiin opintojen työelämäläheisiä toteutustapoja sekä erilaisia oppimismenetelmiä. Hankkeessa työelämäläheisempiä toteutustapoja oli tarkoitus etsiä järjestämällä yritysten ja opettajien yhteisiä orientaatio-, suunnittelu- ja arviointipäiviä työpajatyöskentelyn muodossa. Tämä ei kuitenkaan toteutunut, koska yritysten osallistuminen työpajoihin oli vähäistä. Yritysten yhteyshenkilöt kokivatkin, että heidän osallistuminen pedagogiseen kehittämiseen tapahtui opiskelijan kautta.

Käytännössä työelämäläheiset opinnot toteutettiin yrityksen tarpeisiin pohjautuen opiskelijan työnä ja osaamisen kehittämisenä opettajan ohjauksessa. Työelämäläheisten opintojen toteutusmuotoja kummiyrityksissä olivat muun muassa erilaiset oppimis- ja kehittämistehtävät, projektit, toimeksiannot ja harjoittelut. Kummiyrityksiltä ja opiskelijoilta saadun palautteen perusteella hankkeen tavoitteiden mukainen kummiyritysyhteistyö palveli sekä yrityksen kehittämistarpeita että opiskelijan osaamisen kehittämistä. Toteutettujen toimeksiantojen myötä muutamissa yrityksissä nousi esiin myös uusia yrityksen kehittämideoita. Seuraavaksi esitellään esimerkkejä hankkeessa toteutetuista työelämäläheisistä avoimista korkeakouluopinnoista.

TYÖELÄMÄLÄHEISYYS AVOIMISSA AMMATTIKORKEAKOULU- OPINNOISSA

Syksyllä 2016 kuusi opiskelijaa aloitti opiskelemaan restonomiopintoja LATO-hankkeessa avoimina ammattikorkeakouluopintoina. He olivat hyvin erilaisia taustoiltaan ja erilaisessa elämäntilanteissa olevia opiskelijoita. Heillä kaikilla oli tavoitteena haakea tutkinto-opiskelijaksi.

Opiskelijat hankkivat opintojensa alussa itselleen kummiyrityksen. Matkailualalla kummiyrityksen löytymisen haasteena on alan sesonkiluonteisuus. Lisäksi pienten ja keski suurten yritysten on haastavaa suhteuttaa opiskelijan työelämäläheistä oppimista yrityksen omaan toimintaan nopealla tahdilla. Useimmille kummiyritys (restonomikoulutuksessa yhteistyöyritys) löytyi ammattikorkeakoulun olemassa olevien yhteistyöverkostojen kautta.

Projektiopiskelua FEM-projektissa

Toimeksianto koski Lapin liiton organisoimaa Fennoscandian Exploration and Mining (FEM) -konferenssia, joka järjestettiin syksyllä 2017 (Lapin liitto 2017). Projektijaksolle osallistuvien opiskelijoiden toimeksiantona oli toteuttaa toimeksiantajan ohjauksessa konferenssin avustavia käytännön toimia, joita olivat muun muassa opiskelija-alaisten rekrytointi ja koulutus, konferenssimateriaalien pakkaus, salityöskentely sekä näytteilleasettajien, osallistujien ja puhujien avustaminen ja informointi. Tämän lisäksi opiskelijat suunnittelivat ja toteuttivat konferenssin aluetaloudellisten vaikutusten arvioinnin.

Projektiopinnot perustuvat tiiviiseen yhteistyöhön matkailualan elinkeinon kanssa. Kehittämiprojekti-opintojakson tavoitteena on, että opiskelija laajentaa ja syventää osaamistaan valitsemallaan osaamisalueella sekä toteuttaa kehittämisprojektin vahvistaen taitojaan sekä toteuttaa tavoitteellisia ja aikasidottuja tehtävänantoja. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan osaamista sekä projektimaisen työskentelyn periaatteita tekemällä tiimityönä yrityslähtöinen kehittämisprojekti. Opiskelijat huolehtivat koko projektista itseohjautuvasti, kuten myös ohjauksen saamisesta opettajalta ja toimeksiantajalta. (Lapin ammattikorkeakoulu 2018.)

Projekti käynnistyi toimeksiantajan tapaamisella toukokuussa 2017. Projektiryhmään kuului kolme jäsentä, joista kaksi oli LATO-hankkeessa avoimia korkeakouluopintoja opiskelevia ja yksi oli tutkinto-opiskelija. Opiskelijoista kaksi suoritti Kehittämisprojekti-opintojakson työelämäläheisesti FEM-projektin kautta. Aloitusvaiheessa opiskelijat muodostivat kokonaiskäsityksen loka-marraskuun vaihteessa järjestettävästä FEM-konferenssista ja kehittämisprojektin roolista tapahtuman suunnittelussa ja järjestelyissä. Työskentely käynnistyi projektissa opiskelevien opiskelijoiden työtehtävien ja roolien jakamisella. Roolien jakamisessa tulee huomioida jokaisen opiskelijan jaksaminen, kyvyt, osaaminen, motivaatio, sitoutuminen ja todelliset

mahdollisuudet. Tämän jälkeen opiskelijat työstivät projektisuunnitelman, joka on projektin tärkein käytettävä työkalu ja tuotettava dokumentti. Siinä kuvataan projektin tavoitteet, organisaatio, käytettävät resurssit ja pilkotaan projekti osatehtäviksi sekä aikataulutetaan tehtävä työ. Suunnitelmasta tulee ilmetä myös käytettävä tietoperusta, riskien hallinta ja viestintä- ja tilankäyttösuunnitelma sekä suunnitellut työmenetelmät. Työn toimeksiantaja ja ohjaava opettaja hyväksyvät projektisuunnitelman ja se vahvistetaan projektin toteutussuunnitelmaksi. Hyvin tehty suunnitelma ohjaa projektissa toimivia arvioimaan omia suorituksiaan ja reflektimaan toimintonsa. Yksi oleellinen tekijä FEM-projektin onnistumiselle oli hyvin tehty projektisuunnitelma.

FEM-projektin käytännön toteutus ajoittui yhdelle viikolle. Opiskelijat tekivät heille kuuluvat valmistelut ennen kyseistä viikkoa. He muun muassa ”palkkasivat” avukseen kymmenkunta opiskelijaa ja perehdyttivät heidät tehtäviinsä. Opiskelijatyöryhmän tehtävävastuut projektissa ja tapahtumassa oli toimia Lapin liiton toimeksiantajasta FEMin työntekijöinä. Projektiryhmä toimi koko ajan opiskelijatyöntekijöiden esimiehenä ja tehtävät suoritettiin toimeksiantajan ja projektisuunnitelman mukaisesti. Konferenssin jälkeen opiskelijat työstivät loppuraportin ja toimittivat materiaalin toimeksiantajalle. Opiskelijat saivat palautetta toiminnastaan, tapahtuman aikaisesta työskentelystään ja loppuraportista. Toimeksiantajan palautteen mukaan:

”Opiskelijoiden toiminta oli kautta linjan erinomaista. Töiden suunnittelu ja toteutus etenivät alussa sovittujen periaatteiden mukaisesti. FEMin kokoisen ja laajuuden tapahtuman ollessa kyseessä, kaikkea ei voi ennakoida, eikä jokaista asiaa pysty kuvailemaan etukäteen. Esimiesharjoittelijat osoittivat aloitteen, esimiestäittoa sekä tiimityötaitoa projektissa, joka on luonteensa ja suuren osallistujamäärän vuoksi muuttuvainen, ja jossa ennakoimattomat tilanteet ovat ennemminkin sääntö kuin poikkeus. Voin lämpimästi suositella heitä vastaaviin tehtäviin jatkossa. Koko FEM-tiimi sai tapahtuman osallistujilta ja meiltä järjestäjiltä kiitosta erinomaisen asiakaspalveluotteensa johdosta.”

Henkilöstövoimavarojen opintoja työelämäläheisesti

Henkilöstövoimavarojen suunnittelu ja kehittäminen –opintojakso toteutettiin restonomiopiskelijaryhmälle työelämäläheisesti yrityksessä Sport Resort Ylläs. Opintojaksolle osallistui kolme LATO-hankkeen opiskelijaa. Opintojakson tavoitteena oli osamisen johtamisen ja kehittämisen merkitys osana liiketoimintakokonaisuutta. Lisäksi tavoitteena on tulevien osaamistarpeiden ennakointi ja kausiluonteisuuden vaikutukset työyhteisön kehittämisessä ja henkilöstövoimavarojen hallinnassa. Opintojaksolla myös perehdyttiin inhimillisten voimavarojen edistämiseen ja työyhteisön hyvinvointiin yhä kansainvälistyvässä työympäristössä. Tällä opintojaksolla oppimistehtävänä oli päivittää yrityksen vuosikello eri aihepiireistä kuten rekrytointi- ja perehdytysprosessi, viestintä, tiimityö ja johtaminen sekä työsuhteasiat, henkilöstön

mitoitus ja palkat. LATO-hankkeen opiskelijat keskittyivät tiimityön ja johtamisen sekä työsuhteasiat, henkilöstön mitoitus ja palkat vuosikellojen päivittämiseen.

Opintojakso sisälsi verkko-opetusta tietoperustasta ja -ohjausta kehittämistehtäviin. Opiskelijat suunnittelivat kehittämistehtävänä vuosikellot kummiyrityksen ohjauksessa. Opiskelijat laativat nauhoitteet, jossa esittelivät vuosikelloa käyttäen apunaan tietoperustaa sekä yritykseltä saamiensa tietoja. Nauhoitteet olivat kaikkien opiskelijoiden saatavilla ja jokaisen opiskelijan tuli lopuksi kommentoida kaikkia tuotoksia. Näin jokainen sai vertaisoppimisella kokonaiskäsityksen opiskeltavasta aiheesta, vaikka itse keskittyikin yhteen aiheeseen. Opintojakso arvioitiin opiskelijoiden ja opettajan yhteistyönä. Yrityksen yhteyshenkilö antoi oman palautteensa tuotoksesta ja vuosikellon toimivuudesta opiskelijoille sekä ohjaavalle opettajalle.

Yrityksen yhteyshenkilön palautteen mukaan LATO-opiskelijoiden tuotoksessa oli antoisaa erityisesti se, että opiskelijat olivat huomioineet kesäkauden toiminnan yrityksessä, jonka varsinainen toiminta keskittyy talvikauden sesonkeihin. Yhteyshenkilö mainitsi myös opiskelijoiden osaamisen siinä, että he olivat kyenneet ottamaan haltuun käytännön toiminnan suhteessa teoriaan. Yrityksen yhteyshenkilö oli saanut kokeilemisen arvoisen idean opiskelijoiden esittämistä tiimitavoitteista. Tällainen yhteistyö on antanut yritykselle mahdollisuuden tutustua tehtäviin, joihin tulevia työntekijöitä koulutetaan. Ulkopuolisina henkilöinä opiskelijat tuovat uuden näkökulman tarkastelun kohteena olevaan asiaan. Samalla opiskelijat pääsevät tutustumaan erilaisiin työpaikkoihin ja -tehtäviin.

Muille pk-yrityksille terveisinä yrityksen yhteyshenkilö kertoi, että rohkeasti mukaan opiskelijaprojekteihin. Loppujen lopuksi se ei kuitenkaan vie paljoakaan aikaa, mutta antaa paljon. Toimeksiantojen aiheeksi kannattaa valikoida aihealueita, joita yrityksen tulee joka tapauksessa päivittää tai esimerkiksi uuden toiminnan käynnistäminen. Ohjaus työpaikalla ja opetus korkeakoulussa kannattaa suunnitella siten, että se on molemmille osapuolille suotuisaa. Mikäli mahdollista, niin suunnittelu kantaa aloittaa ajoissa, sillä molemmilla organisaatioilla on omat aikarajoitteet ja tavoitteet. Yhteistyössä kannattaa huomioida se, miten tuotokset esitetään yrityksille. He eivät välttämättä ole kiinnostuneita niin sanotuista teoreettisista oppimistehtävistä, vaan heitä kiinnostaa tuotos. Näin ollen on syytä miettiä, mitä ja miten opiskelijat esittävät tekemänsä tuotoksen. Yhtenä vaihtoehtona on tehdä yritykselle tiivis paketti ydinasioista ja tuloksista.

Tuloksia ja hyviä käytänteitä

Hankkeen aikana todettiin, että kummiyritystoiminta on syytä laajentaa koskemaan useampaa kuin yhtä yritystä opiskelijaa kohden. Käytännössä opiskelijalla oli useita kummiyrityksiä ja ne määrittyivät opintojakson mukaan. Työn opinnollistaminen yhteen kummiyritykseen osoittautui haastavaksi, koska kaikissa pk-yrityksissä ei ollut tarjota kaikkea osaamistavoitteita vastaavia sisältöjä. Hanke osoitti myös, että työelämäläheinen opiskelu yrityksissä vaati opiskelijoilta orientoitumista alaan, opiske-

luun ja ammatti-identiteettiin. Opetussuunnittelun ja opintojen toteutussuunnittelun kannalta on tärkeää, että opiskelijoiden kummiyritykset on nimetty puoli vuotta ennen opintojen alkua ja että toteutussuunnitelma on kuvattu riittävällä tarkkuudella.

Opintojen aikana työssä käyvien hankkeen opiskelijoiden näkökulmasta työelämäläheisyyttä olisi voinut edistää opinnoissa vielä enemmän työn opinnollistamisella. Työn opinnollistamisessa oppiminen tapahtuu työssä ja se edistää opiskelijan työn ja oppimisen sekä käytännön ja teorian yhdistämistä. Opiskelu työn opinnollistamisen kautta edistää työssä käyvän opiskelijan ammatillista kehittymistä, nopeuttaa opintojen etenemistä ja tutkinto-opiskelijan valmistumista. Hankkeen opiskelijat huomasivat kuitenkin, että kummiyrityksen toiminnan tulee olla riittävän monipuolista, jotta opiskelija voi kehittää laaja-alaisesti opetussuunnitelman mukaista osaamista yhdessä yrityksessä.

Hankkeen aikana opiskelijoiden opiskelemien projektiopintojen myötä opettajalle syntyi oivallus opiskelijaohjautuva projekti -käsitteestä. Opiskelijaohjautuvassa projektissa opiskelija vastaa itse oppimisestaan ja projektista asiantuntijoiden ohjauksen avulla. Opettajan tehtävänä on luottaa opiskelijaan, ohjata näkemään erilaisia ratkaisuja ja tukea ratkaisuvaihtoehdon valinnassa Opettajalla tulee olla epävarmuuden sietokykyä sekä uskallusta antaa opiskelijoiden työstä, kokeilla ja testata projektissa työskentelyä. Opettajan on varauduttava siihen, että projektit eivät etene suunnitellusti ja toimeksiantajalta saadaan kriittistä palautetta. Opiskelijoiden palautteiden mukaan haastavat projektit opettavat kuitenkin paljon.

Hankkeen aikana saatuja kokemuksia ja hyviä käytäntöjä yritys yhteistyöstä (kummiyritystoiminnasta) ja opiskelijaohjautuvasta projektiopiskelusta on voitu hyödyntää esimerkiksi tammikuussa 2018 alkaneelle tutkinto-opiskelijaryhmälle, jossa on mukana myös avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoita. Hankkeen tulosten pohjalta Lapin ammattikorkeakoulussa tulisi osaamisalojen yhteistyönä edistää työn opinnollistamista, laatia siihen liittyviä ohjeita sekä yhtenäistää käytäntöjä.

TYÖELÄMÄLÄHEISET AVOIMET YLIOPISTO-OPINNOT

Yliopisto-opetuksessa työelämäläheisen toteutuksen onnistuminen vaatii asian määrittämistä, toteutusten etukäteissuunnittelua sekä opiskelijan ohjausta opiskeltavan aiheen ja työelämän yhdistämisessä. Avoimen yliopiston laskentatoimen opintoihin osallistui kaksi, markkinoinnin opintoihin kolme ja yrittäjyysopintoihin kaksi hankkeen opiskelijaa. Työelämän kytkeminen avoimiin yliopisto-opintoihin oli toimintatapana uutta. Opettajalta työelämäläheinen toteuttaminen vaati suunnittelua, missä työelämän aitojen aineistojen ja toimintojen kytkeminen teoreettisen opiskelun yhteyteen on opiskelijan oppimisen kannalta hyödyllistä ja oikea-aikaista. Opiskelijoille haluttiin ensin taata riittävät tiedolliset valmiudet, jotta heillä olisi perusosaamista kytkä työelämän kehittämistehtävät osaksi omaa opiskeluaan.

Opettaja auttoi kehittämistehtävien soveltamisessa yritykseen ja sai opiskelijan kautta tietoa, miten tehtävänantoa tulisi tarkentaa. Opiskelijalle tarjottiin opettajien taholta myös ohjausta, jos tehtävien soveltaminen käytäntöön ei lähtenyt liikkeelle tai jos opiskelija tarvitsi tarkennuksia työelämän konkreettisemmassa hyödyntämisessä.

Hankkeessa toteutui opiskelijan ja yrityksen kumppanuuksia, joissa opiskelija sovelsi oppimaansa kummiyrityksessään siten, että hänen opintojensa suoritukset kytkeytyivät suoraan tai välillisesti kummiyrityksen kehittämiseen. Esimerkiksi laskentatoimen opiskelijat tekivät harjoitustehtävissä tilinpäätöstehtäviä kummiyrityksessä tai markkinoinnin opinnoissa opiskelijat laativat oman kummiyrityksen markkinointisuunnitelman pohtien muun muassa kummiyrityksen visiota ja tehtävää.

Opiskelijoiden kumppanuuksia kummiyritysten kanssa analysoitiin tarkemmin haastattelujen avulla. Haastattelujen perusteella opiskelijat kokivat saaneensa lisäarvoa opintoihinsa työelämäkytkennän kautta. Työelämäkytkentä tarjosi valmiita ”oikean elämän” toteutusaloja opituille asioille ja menetelmille. Osin kurssisuoritukset olivat harjoitustehtäviä, joissa tapauksena oli kummiyrityksen toiminnot esimerkiksi kinomaisesti, osin taas tehtävien avulla opiskelija pääsi suoraan kehittämään kummiyrityksensä toimintaa kurssilla olevaan teemaan liittyen. Kehittämismahdollisuuksien laajuus oli riippuvainen yrityksen koosta ja asemasta esimerkiksi osana valtakunnallista ketjua: mitä pienempi yritys, sitä joustavammat vaikutusmahdollisuudet opiskelijalla oli kummiyrityksessään.

Opiskelijat totesivat saaneensa kummiyrityksen kautta uusia näkymiä työelämään ja samalla konkretiaa opintoihin ja oppimistehtäviin. Opintojen ja työelämän yhdistäminen koettiin lisäarvoa antavaksi kokonaisuudeksi, joka tarjosi arvokkaita kokemuksia erimuodoissaan myös opintojen jälkeiseen elämään.

Mukana olleet kummiyritykset suhtautuivat kokeiluun erittäin myönteisesti ja vaikuttivat haastattelujen perusteella hyvin tyytyväisiltä opiskelijoiden työpanokseen, työntöön ja motivaatioon. Opiskelijat toivat tullessaan uusia ajatuksia ja ideoita työyhteisöön. Heidän tehtävänsä eivät aiheuttaneet merkittävää lisätyötä kummiyrityksen yhteyshenkilölle.

Yrittäjänä toimivalle opiskelijalle opinnot tarjosivat monipuolisen alustan kehittää ja testata yritysidea. Kurssisuorituksia kytkettiin kunkin esillä olevan teeman mukaisesti kurssitehtäviin ja toisaalta opiskelijalle tarjottiin mahdollisuus muodostaa kurssin yhteydessä muista opiskelijoista muodostettuja kehittämistiimejä, jotka pureutuivat kunkin yrittäjyysopintojen teeman mukaisesti kehittämistehtäviin liikeidean osalta. Tällöin opiskelija toimi tiimissä tavallaan konsultoivan mentorin roolissa. Saatujen kokemusten ja kommenttien perusteella sekä opiskelija että kunkin ryhmän osallistujat vaikuttivat tyytyväisiltä tämänkaltaisiin suoritusmahdollisuuksiin.

Oppimistehtäviä Tilitoimisto Lapin Kauppiat ja Yrittäjät Ry:ssä

Tilitoimisto Lapin Kauppiat ja Yrittäjät Ry:tä käytti kummiyrityksenä yksi laskentatoimen opiskelija, joka teki kummiyrityksen materiaalin avulla kirjanpitoon liittyviä

oppimistehtäviä. Työelämäläheisyyden, työelämän ja opiskelun yhdistämisessä yrityksen yhteyshenkilö koki hyvänä, että hän on pystynyt keskustelemaan ja kommentoimaan opiskelijan kanssa oppimistehtävistä. Ohjaajana hän on voinut antaa konkreettisia tietoja ja vastauksia peruslaskentatoimen kysymyksiin ja osoittaa käytännössä, mitä laskentatoimen käsitteet tarkoittavat. Samalla hän on pystynyt antamaan opiskelijalle kokonaiskuvausta taloushallinnon alasta edustamansa työpaikan kautta. Tästä oli hyötyä, koska opiskelija oli ihan uuden aihepiirin äärellä. Joskus opiskelijalla oli ollut haasteellisia tehtäviä jopa ohjaajankin näkökulmasta, joten he pystyivät yhdessä käymään asioita läpi ja samalla molemmat olivat oppineet uutta.

Kummiyrityksen yhteyshenkilön mielestä oli hyvä, että hän pystyi auttamaan opiskelijaa opinnoissaan aina silloin, kun opiskelija apua tarvitsi. Lisäksi on ollut hyvä, että tehtävien tekemisen ohjausta on voinut tehdä opettajan ohjauksen lisäksi. Itse yrityksen edustaja koki olleensa enimmäkseen taka-alalla ja olleensa apuna vain silloin kun opiskelija oli tarvinnut konkreettisia käytännön esimerkkejä. Opiskelija on näin voinut yhdistää opiskelussa saatavaa teoreettista tietoa käytäntöön. Samalla yhteyshenkilö on voinut antaa käytännön vinkkejä asioista, joita on pelkän teorian perusteella vaikea oppia.

Tilitoimisto toimi kummiyrityksenä koko lukukauden 2016-2017. Tilitoimistossa kevät on kiireistä aikaa, joten syystalvi on ajankohtana parempi yritys yhteistyölle. Syksyllä yhteyshenkilöllä olikin ollut enemmän aikaa ohjata ja antaa opiskelijalle mahdollisuus työelämäkokemuksen kartuttamiseen. Tehtävistä ja opiskelijan omasta ohjaustarpeesta riippuen, yhteistyö oli ollut tiivistä tai väljempää. Opiskelija oli määritellyt, mitä tietoa haki ja miten paljon keskittyi teorian ja käytännön yhdistämiseen. Positiivista yrityksen yhteyshenkilön mielestä on ollut se, että taloushallinnon tehtävät kiinnostavat edelleenkin sen jälkeen, kun opiskelija oli nähnyt työtä käytännössä.

Markkinointisuunnitelma Halpa-Hallille

Hankkeessa mukana ollut markkinoinnin opiskelija hyödynsi omaa työpaikkaansa kummiyrityksenä. Opiskelija teki kummiyritykseen markkinointisuunnitelman. Yrityksen yhteyshenkilöllä oli positiiviset kokemukset opiskelun ja työelämän yhdistämisestä, koska opiskelija oli itse ollut hyvin aktiivinen. Yhteyshenkilön näkökulmasta opiskelija ei työllistänyt yritystä juuri lainkaan ja opiskelijan oma aktiivisuus ja näkemykset ovat olleet antoisa pohja opiskelijan ja ohjaajan välisille keskusteluille.

Opiskelija on joutunut huomiomaan kehittämistehtävissään yrityksen ketjutoiminnallisuuden. Tästä syystä hän ei ole voinut tehdä esimerkiksi markkinointisuunnitelmaa täysin erillisenä kehittämistehtävänä hyödyntäen kaikkea osaamistaan. Lisäksi opiskelija oli ollut opinnoissaan vielä alkupuolella, joten opiskelijalla oli osamista vasta perustiedoista.

Ohjaaja oli myös saanut uutta tietoa ja näkökulmia opiskelijan hyvien ajatusten ja ideoiden kautta. Ohjaaja uskoo, että ideoiden käyttöönotto olisi mahdollistakin pienemmissä yrityksissä, joissa toimintaa ei ole niin paljon ohjeistettu ketjutoiminnalli-

suuden vuoksi. Opiskelijan kautta ohjaaja oli saanut uusia tuoreita ajatuksia erityisesti siitä syystä, että ohjaajan omasta opiskelusta oli kulunut jo aikaa: ”*Omia pinttyneitä tapoja on voinut tuulettaa ja ajatella ihan uusin ajatuksin.*”

Opiskeluun liittyvien tehtävien kytkeminen konkreettiseen työelämään oli ohjaajan mielestä hyvä opiskelijoiden kannalta. Kummiyrityksen puolelta tällainen yhteistyömuoto oli helppo ja se hyödytti molempia osapuolia, sekä yritystä että opiskelijaa. Ohjaajan mielestä hänellä oli kuitenkin ollut hyvä tilanne, että on voinut toimia monenlaisten oppilaitosten kanssa ja hän toivookin, että myös tulevaisuudessa yhteistyö jatkuu yhtä antoisana.

Hankkeen kautta hyödynnettävää

Hankkeen toiminta liittyi pääosin liiketoiminnan koulutukseen, jossa sovellettiin käytännöllisiä työelämälähtöisiä ratkaisuja. Korpiaho, Päiviö ja Räsänen (2007) ovat tutkineet liiketalouden koulutusta käytäntöteoreettisesta näkökulmasta. He asettivat tässä yhteydessä neljä kysymystä: a) Ketä koulutetaan ja kenen toimesta? b) Miten koulutus toteutetaan? c) Mitä on saatu aikaan koulutusta toteutettaessa? d) Miksi tietyt koulutuksen tavoitteet ja keinot ovat erityisen perusteltuja? Näihin kysymyksiin on helppo vastata tarkastelemalla työelämä (yritys), oppilaitos ja opiskelija -kolmiota täydennettynä hankkeen ratkaisuilla: opiskelija oppi samanaikaisesti sekä oppilaitoksessa (avoin yliopisto) että työelämässä (kummiyritys) uusia relevantteja liiketalouden teorioita, työkaluja ja taitoja. Toisaalta kummiyritykset saivat uusia kehittämisideoita ja -ajatuksia omaan toimintaansa sekä opiskelijan, opetussisältöjen että opiskelijan oman kokemustaustan ja osaamisen kautta. Avainasemassa oli koko oppimisperiodin ajan työelämäläheisyys liiketalouden uusimmilla teorioilla täydennettynä.

KIRJALLISUUS

Korpiaho, K., Päiviö, H., & Räsänen, K. 2007. Anglo-American forms of management education: A practice-theoretical perspective. *Scandinavian Journal of Management*, 23(1), 36–65.

Lapin ammattikorkeakoulu 2018. SoleOPS. Opintojakson toteutussuunnitelma. Resonomiopinnot, Kehittämisprojekti –opintojakso. Luettu 12.2.2018. https://soleops.lapinamk.fi/opsnet/disp/fi/ops_OpetTapTeks/tab/tab/sea?opettap_id=14432068&st ack=push

Lapin liitto 2017. 11th Fennoscandian Exploration and Mining (FEM 2017) konferenssi 31.10.–2.11.2017 Levillä. Luettu 13.3.2018. <http://fem.lappi.fi/fem-2017>

Kokemuksia ja palautteita osaamispoluilta

Lappilaiset avoimet työelämäläheiset osaamispolut (LATO) -hankkeessa palautteen kerääminen oli tavoitteellinen osa hankkeen toteuttamista. Hankkeessa kerättiin palautetta opiskelijoilta ja kummiyrityksiltä palautelomakkeilla, sähköpostilla, haastatteluilla sekä työpajoissa. Lisäksi palautetta saatiin suullisesti esimerkiksi opiskelijoiden ohjaustilanteissa. Kehittämisehdotuksia hyödynnettiin toiminnan kehittämisessä hankkeen aikana jatkuvan palautteen periaatteen mukaisesti.

OPISKELIJOIDEN TAVOITTEET JA ODOTUKSET

Hankkeeseen hakeutuneilla oli tavoitteena päästä tutkinto-opiskelijaksi korkeakouluun tai kehittää omaa osaamistaan. Monet hankkeeseen osallistuneet olivat hakenneet korkeakouluun, mutta eivät olleet vielä päässeet opiskelemaan. Hakijoille hanke ja avoimet korkeakouluopinnot tarjosivat polun korkeakouluopintoihin, tutkintoon ja työelämään. Osa hakijoista oli työttömiä ja heillä hankkeeseen hakeutumisen tavoitteena oli opiskella ja saada työelämäyhteyksiä.

Päätös hakea opiskelemaan oli AMKin kyky tarjota monipuolisia opintoja paikasta riippumatta. LATO-hanke antaisi kaipaamani startin luoda kantavia kokonaisuuksia jo opintojen alkuvaiheessa, helpottaisi alan yritysten tavoittamisen sekä kontaktien luomisen sekä johtaisi päämäärätietoisempaan opiskeluun.

Koska kouluun en päässyt ja töitäkin on vaikea saada pelkästään lukion pohjalta, olisi tämä hanke minulle täydellinen. Motivaatiota on paljon, koska haluaisin todella päästä takaisin opiskelemaan, ja mahdolliset työlinkit olisivat suurta plussaa.

Hakijat näkivät korkeakouluopinnot mahdollisuutena kehittää omaa osaamistaan, parantaa omaa asemaansa työmarkkinoilla ja edetä urallaan. Hakemuksista kuvastui myös innokkuus oppia uutta ja kehittyä.

Jotta voisin edetä työurallani olisi minulla hyvä olla maisterin tutkinto. Oma taustani ja osaamiseni uskon tuovan minulle aivan toisenlaisia uramahdollisuuksia myös nykyisen työnantajan palveluksessa. Meillä on myös meneillään aihetta sivuavia kehittämishankkeita, joihin toivon pääseväni mukaan.

Hakijoiden koulutuksen valintaan vaikuttivat omat urasuunnitelmat ja toiveet, kiinnostus ammattialasta. Lisäksi alan tulevaisuuteen ja yhteiskunnalliseen tilanteeseen vaikuttavat tekijät nousivat palautteissa esiin. Tutkinnon myötä hakijat katsoivat työllistymisen olevan varmempaa ja toimeentulo paremmin turvattua.

Ala on minua aina kiinnostanut ja oman yrityksen perustaminen on tulevaisuuden suunnitelmani. Työssäni vastuuni kasvaminen on saanut minulle vain vahvemman tunteen haastaa itseäni ja vahvistanut, että tämä on minun juttuni.

ALKUTUNNELMIA OSAAMISPOLUILTA

Hankkeen alussa valituille opiskelijoille lähetettiin hyväksymiskirje, joka sisälsi informaatiota hankkeesta. Lisäksi järjestettiin aloitustilaisuus, jossa kerrottiin tarkemmin hankkeesta sekä osallistumisen liittyvistä asioista ja edellytyksistä. Opiskelijoiden tunnelmat hankkeen suhteen olivat odottavat ja innokkaat.

Hyvät ja odottavat filikset, mukava kun pääsin mukaan.

Olen hyvin inspiroitunut ja motivoitunut. Odotan mielenkiinnolla opintojen aloitusta ja etenkin opintojen suunnittelua.

Opiskelijoille järjestettiin hankkeen aikana yhteisiä ryhmätapaamisia. Opiskelijat kokivat tapaamiset merkityksellisiksi opintojen ja osaamispolun suunnittelussa. Osalla opiskelijoista oli alusta asti opiskeluilleen selkeät tavoitteet. Osalla taas oli paljon avoimia kysymyksiä ja päämäärä epäselvä. Ryhmätapaamisessa opiskelijat pääsivät tutustumaan toisiinsa, mikä koettiin hyvänä ja yhteishenkeä nostattavana. Kehitettävänä asiana palautteissa tuli esiin toive alojen opinto-ohjaajien tai hankkeen asiantuntijaopettajien paikalla olosta heti hankkeen ensimmäisissä tapaamisissa.

Ryhmätapaaminen vastasi odotuksia. Sain paljon tietoa tulevasta.

Hyvä tiimihenki. Ei olisi pitänyt pelätä. AMK ja yliopisto näyttävät paljon houkuttelevammalta kuin ennen.

Uudessa hankkeessa aina alussa hankaluutensa, eri käsitykset siitä, mitä hankkeessa opiskelu tarkoittaa, mutta eiköhän asiat ala selvitä pikkuhiljaa.

Yhteistyö hankkeen ja toteuttavien osapuolten (opettajat) välillä olisi voinut olla parempi esim. informaatio kuka tekee, mitä tekee.

Ryhmätapaamisissa perehdyttiin myös syvemmin korkeakouluopiskelutaitoihin ja -tekniikoihin, mikä lisäsi varmuutta opiskeluun. Osalle nämä sisällöt olivat tuttuja ja osa koki ne tarpeellisena. Opiskelijoilla oli herännyt kysymyksiä opinnoista ja kummiyritystoiminnasta sekä yhteistyöstä koulutusten opettajien kanssa. Palautteiden johdosta päätettiin järjestää koulutusalaakohtaiset tapaamiset opettajien kanssa ja lisätä viestintää kummiyrityksiin.

Sisältö vastasi ”Ammatillisen osaamisen valmiudet” opintojakson yhtä osiota eli miten opin parhaiten, millainen opiskelija olen jne.

Työskentelytavat ja menetelmät olivat erittäin hyviä. Voisi lisätä opiskelijoiden puheenvuoroja, niin hankkeen vetäjät saavat paremman kuvan.

Seuraavassa tapaamisessa opettajien kanssa olisi mielestäni hyvä ottaa esille uudestaan hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet, jakaa tätä tietoa myös muille opettajille, joita hanke koskettaa, että miten opintoja voi soveltaa ja toteuttaa hankkeen tavoitteiden mukaisesti.

OPISKELU JA OPINTOJEN TYÖELÄMÄLÄHEISET TOTEUTUKSET

Hankkeeseen osallistuminen loi monelle opiskelijalle mahdollisuuden päästä kiinni opintoihin ja opiskeluun sen sijaan, että olisivat esimerkiksi työttöminä tai viettäisivät ”välivuotta”.

Olen iloinen, että opiskelen AMK:lla sen sijaan, että olisin työtön/ilman koulua. Aloitus on sujunut hyvin.

Hyvät fiilikset sillä opiskelu etänä sopii loistavasti tämän hetkiseen elämäntilanteeseen ja -tyyliin.

Opintojen suunnittelu on ollut keskeinen osa osaamispoluilla etenemistä ja tavoitteiden asettamista. Etäopiskelumahdollisuudet koettiin tärkeinä. Ohjauksen myötä opiskelutaidot karttuivat ja hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen kytkettiin opintoihin. Lisäksi oman osaamisen kytkeminen opiskelijatovereiden mentorointiin koettiin merkityksellisenä.

Opinnot ovat edenneet mielestäni todella hyvin. Ensimmäinen tenttipäivä oli todella mielenkiintoinen yliopistolla. Itsenäisesti olen saanut opiskella ja etsiä tietoa kirjoista ja netistä joka on kehittänyt minua.

Olen opiskellut koko ajan tutkinto-opiskelijoiden ryhmän kanssa, eikä siinä kyllä eroa huomannut onko avoimen opiskelija vai ei :).

Olen ollut hyvin yllättynyt siitä, miten aikaisemmin hankitun osaaminen on kytketty opiskeluun. Olen saanut osoittaa omaa osaamistani tuutoroimalla ja mentoroimalla muita opiskelijoita.

Opintojen työelämäläheiset toteutustavat ja kummiyritystoiminnan käynnistyminen herättivät opiskelijoissa alussa paljon kysymyksiä esimerkiksi mitä kummiyrityksissä oli tarkoitus tehdä ja mitkä ovat roolit yhteistyössä. Lisäksi opiskelijoita mietitytti, miten hankkeen kautta tehtävät opinnot eroavat avoimen korkeakoulun opinnoista.

Olen suunnitellut opinto-ohjaajan kanssa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman ja tavoitteeni opiskelussa on selvillä. Kummiyritys on hankittuna, mutta vielä vaikuttaa epäselvältä, mitä kummiyrityksen kanssa aletaan työstään ja miten opintojaksoa lähdetään todellisuudessa suorittamaan kummiyrityksessä.

Päällimmäisenä kysymyksenä on kuinka paljon työelämäläheisempiä opinnot ovat tavallisiin avoimiin opintoihin verrattuna.

Ensimmäiset kuukaudet ovat menneet hyvin ristiriitaisilla, mutta pääosin kuitenkin positiivisilla filiksillä. Hanke on vaatinut paljon oma-aloitteisuutta opintojen työelämäläheisten suoritustapojen selvittämisessä.

Suurimmalla osalla hankkeen opiskelijoista oli kummiyritys ja osa hyödynsi korkeakoulun työelämäyhteyksiä. Kehitettävänä asiana palautteissa nousi tarve tehostaa viestintää kummiyrityksiin.

Opintojen aloitus on edennyt hyvin. HOPSia ei ole vielä laadittu. Kummiyritys on jo löytynyt eli oma yritys. Jatkosuunnitelmat on myös selvillä.

Kummiyritystä ei minulla vielä ole, mutta muita työelämälähtöisiä kokemuksia on ollut.

Toivoisin enemmän tiedottamista kummiyrityksille. Hyötyjen tuominen esille voisi auttaa, eli mitä yritykset voi saada (konkreettisesti), miten hyötyy.

Pääsääntöisesti kummiyritystoiminta ja opiskelu liittyivät luontevasti toisiinsa, jolloin opiskelijoille syntyi positiivisia kokemuksia. Muutamat opiskelijat kokivat, että kummiyritystoiminta jäi vähäisemmäksi. Haasteina oli esimerkiksi tavoitteiden, sisältöjen ja aikataulujen yhteensovittamisessa.

Koin kurssilla olleen tehtävän erittäin hyödyllisenä oppimiseni kannalta. Jouduin purkamaan markkinointisuunnitelmaa osiin ja etsimään tietoa yrityksestäni ja käsittelemään oppimaani. Koin sisäistäväni paremmin oppimani, kun tehtävässä yhdistin teorian kummiyritykseeni. Tämä auttoi myös itseäni ymmärtämään kummiyritykseni markkinointisuunnitelmaa.

Opinnot ovat edenneet ihan hyvin, mutta kummiyritystoiminta vain on ollut aika vähäistä. Suurin osa tehtävistä oli pakko suorittaa ryhmissä, joka taas aiheutti tietynlaiset vaikeudet koko mallin kannalta.

Ensimmäisen vuoden opinnot ehkei niinkään sovi kummiyritystoimintamallin kanssa yhteen. Minun kohdalla toisen vuoden opinnot olisi voitu suorittaa kummiyrityksessä miltei heti. Se palvelisi paremmin niin minua kuin yritystäkin. Itse valitsin sellaisen organisaation, josta pitkällä tähtäimellä olisi voinut tulla minun työnantaja, mutta ensimmäisen vuoden oppinut eivät vastanneet yhtään organisaation tarvetta.

Kummiyritysten yhteyshenkilöt kokivat yhteistyön toimivaksi, koska opiskelijat olivat hyvin aktiivisia. Yritykset saivat uutta tietoa ja uusia näkökulmia opiskelijoiden osaamisen ja ideoiden kautta.

Työelämän kytkeminen opintoihin voi tapahtua myös niin helposti, että opiskeltavan aiheen ympärille liitetään asiantuntijavierailuja työelämästä sen lisäksi että opiskelijoiden oppimistehtävät tehdään työelämää vasten. Tällöin saadaan paremmin kytkettyä teoria osaamisen elävään elämään ja asiantuntija tietoa saadaan ryhmätasolla eikä vain pelkästään yksilötasolla. Samalla mahdollistetaan sekä oman että toisten opiskelijoiden kriittisen ajattelun kehittyminen.

Opiskelijalla oli hyviä ajatuksia ja ideoita, joista olen saanut itsekkin paljon. Ja varsinkin jos ajatellaan, että on pienempiä yrityksiä, jotka itse pystyvät päättämään monesta asiasta, niin onhan ne monesti mahtava lisä työpaikalle.

Kummiyritysten yhteyshenkilöiden mielestä kummiyritystoiminta on mielekäs tapa yhdistää opiskelu ja työelämä, sillä yhteistyö hyödyttää sekä yritystä että opiskelijaa. Yritykset toivovat yhteistyön jatkuvan yhtä antoisana. Yritysten yhteyshenkilöt kokivat onnistumisia ohjatessaan opiskelijaa yhdessä asiantuntijaopettajan kanssa.

En ainakaan koe, että on minkäänlaista vaivaa työnantajalle tai työpaikalle, että joku opiskelee siinä samalla ja että hänen kanssaan käydään asioita läpi. Päinvastoin, se on hyvä asia! Saa samalla uusia ajatuksia ja ideoita siinä sitten itsekkin.

Opiskelija on saanut semmoisen käytännönäkemyksen mitä asiat tosiasiaassa ovat eikä ne aina ole semmoista mitä ehkä koulussa annetaan.

Kummiyritysten yhteyshenkilöt nostivat esille aikatauluhaasteen. Kummiyritystoisinnassa on tärkeää huomioida yrityksen näkökulma yhteistyön ajankohdasta. Yrityksen toimialasta riippuen työn ruuhkahuiput ajoittuvat tietyille kuukausille. Kun hektinen työntekemisen aika on ohitse, on yritysten yhteyshenkilöillä paremmin aikaa ohjata. On paljolti myös kiinni opiskelijan omista lähtökohdista, mitkä hänen tiedon hankkimisen tavoitteet ovat ja miten paljon pystyy syventymään työelämäheiseen opiskeluun.

Ymmärrän, että oppilaitoksissa on tietyt kurssit ja tietyt ajat, jolloin ne suunnitellaan. Mutta jos oikeasti haluaa, että taloushallinnon opiskelija tulee työpaikalle tekemään muutakin kuin skannaamaan laskuja niin ehkä voisi miettiä työharjoitteluaikaa vähän eri tavalla.

On monen tyyliä opiskelijoita ja riippuu varmaan paljon siitä, että kuinka paljon on valmis tekemään ja hakemaan tietoa. Ja tietenkin riippuu siitä omasta mielenkiinnosta, että kuinka paljon asia kiinnostaa. Mutta se on kiva, jos on kiinnostanut ja edelleenkin taloushallintopuoli kiinnostaa, kun on nähnyt sen tosielämän.

KORKEAKOULUOPISKELUN MERKITYS JA TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN

Opiskelijat kokivat hankkeen ja avoimessa korkeakoulussa opiskelun merkitykselliseksi osana osaamispolkuaan ja opinnoissa etenemistä. Moni hankkeen opiskelija saavutti hankkeen aikana tavoitteensa. Avoimet korkeakouluopinnot avasivat myös väylän hakeutua tutkinto-opiskelijaksi. Etenkin ammattikorkeakoulun avoimen väylä-haku sai positiivista palautetta.

Saavutin hankkeella tavoitteeni niin alan nyt keskittyä opintojen loppuun saattamiseen. Kiitos!

Hienoa, kun AMKilla on nämä polkuopinnot ja hakeutuminen tutkinto-opiskelijaksi näin yksinkertaista!

Opiskelijoiden yhtenäisen kohtelun takia voisi olla tarpeellista tasavertaistaa eri oppiaineiden kohdalla ja tarjota väylää yliopisto opintoihin niille, jotka ovat esim. n. 2/5 opinnoistaan jo tehneet avoimen kautta.

Opinnot joustavoittivat siirtymistä tutkinto-opintoihin, nopeuttivat tutkinto-opiskelua ja edistivät pääsyä työelämään. Lisäksi työelämässä olevat opiskelijat pystyivät hyödyntämään oppimaansa työssään ja jakamaan työelämäkokemusta muille opiskelijoille. Työelämäläheisten opintojen myötä opiskelijoiden työelämäyhteydet ja -verkot kasvoivat ja työelämävalmiudet paranivat.

Iso kiitos tästä mahdollisuudesta. Toivon, että tämä malli on tullut jäädäkseen.

Kiitos hankkeesta, sen avulla olen kohta valmis restonomi ja pääsen jatkamaan yliopiston opintojani maisterivaiheessa!

Haluan kiittää todella paljon Lato-projektin antamasta mahdollisuudesta päästä avoimelle puolelle ja sen kautta tutkinto-opiskelijaksi. Ilman tätä mahdollisuutta olisin varmaan vieläkin metsästävässä koulutusta alalle.

Työelämäläheiset osaamispolut opiskelijatarinoina

Iiris Kannialan ja Tiia Juntusen kokemuksia opiskelusta ja kummiyritystoiminnasta Lappilaiset työelämäläheiset osaamispolut (LATO) -hankkeessa kuvataan seuraavien tarinoiden kautta. Iiris opiskeli tutkintotavoitteisesti avoimessa ammattikorkeakoulussa ja Tiia opiskeli avoimessa yliopistossa kehittääkseen osaamistaan. Tiia Juntusen tarinan on kirjoittanut Merija Timonen Tiian haastattelusta litteroidun tekstin pohjalta.

AVOIMIEN AMMATTIKORKEAKOULUOPINTOJEN KAUTTA TUTKINTOON

Olen matkailukoulutuksen monimuoto-opiskelija ja yksi LATO-hankkeeseen osallistuneista. Ilmoittauduin vuonna 2016 Lapin ammattikorkeakoulun avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijaksi ja koululta saamani sähköpostivastauksen yhteydessä sain tiedon, että minulla olisi mahdollisuus hakeutua ja osallistua kyseiseen hankkeeseen. Hankkeen kuvaus kuulosti mielenkiintoiselta ja monimuoto-opiskelijana olin kiinnostunut uudenlaisista joustavammista korkeakouluopintojen suoritusmahdollisuuksista. Koska olin alanvaihtaja ja uusi tulokas matkailun puolella ajattelin hankkeen olevan hyvä mahdollisuus verkostoitua ja hankkia kokemusta toimialalla.

Restonomikoulutukseen hakeuduin pitkäaikaisten haaveitteni tavoittelemisen vuoksi. Matkailuala on aina kiehtonut minua niin ammattina kuin harrastuksena monipuolisuutensa ja vaihtelevuutensa vuoksi, ajoituksen kannalta alalle lähtemiseen on nyt myös enemmän mahdollisuuksia toimialan voimakkaan kasvun vuoksi. Kasvu tuo mukanaan väistämättömän tarpeen ja mahdollisuuden muutokselle ja kehittymiselle. Monipuolinen alalla kehittäminen kiinnostaakin minua suuresti.

Koulutukseni on ollut sujuvaa ja opintojen monipuolinen joustavuus on yllättänyt minut. Monimuotoisten opintojen toteutusmahdollisuuksien vuoksi olen pystynyt suorittamaan useita opintojaksoja yhtäaikaisesti, minkä vuoksi olenkin nyt valmistumassa vuoden etuajassa. Opiskelin ensimmäisen lukukauden avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijana ja toisen lukukauden olen opiskellut tutkinto-opiskelijana. Tutkinto-opiskelijaksi hakeuduin yhteishaun kautta, vaikka myöhemmin syksyllä

minulla olisi ollut mahdollisuus hakeutua tutkinto-opiskelijaksi myös avoimen väylän kautta. Opintoihin on saanut hyvin yksilöllistä ja kannustavaa ohjausta erityisesti oman opiskelutahdin löytämiseen ja opintojen monipuolisiin suoritusmahdollisuuksiin. Ryhmänohjaus on tukenut päälainjoissa opintojen edistymistä, ryhmäytymistä ja verkostoitumista.

Yhden yhteistyöyrityksen (kummiyrityksen) sijaan olen hankkeen aikana osallistunut moniin toimeksiantajälähtöisiin kehittämistehtäviin ja projekteihin, joissa pääpaino on ollut opintosuuntaukseni mukaisesti tuotteiden, palveluiden ja konseptien kehittämisessä ja johtamisessa, niin yritys- kuin aluelähtöisesti. Mielenkiintoisin ja myös haastavin työelämäläheisesti toteutettu projekti oli FEM2017- konferenssin kehittämisprojekti. Projektissa pääsimme syventämään projektityöskentelytaitojamme hyvin laajasti ja käytännönläheisesti projektin käynnistämisestä kaikkine vaiheineen aina projektin loppuraportointiin ja tulosten esittämiseen saakka. Projektin aikana muun muassa rekrytoitiin tapahtuma-avustajia, suunniteltiin ja toteutettiin esimies-työskentely määrittelyiltä osin tapahtumaan, toteutettiin laajasti käytännön töitä tapahtumassa, sekä tuotettiin tapahtuman ajalta aluetaloudellisten vaikutusten arviointi.

Uskon, että tällainen LATO-hankkeessa kokeiltu intensiivisempi opintojen integrointi työelämään tulisi muuttamaan opiskelua niin opiskelijoiden, kuin työelämän näkökulmasta hyödyllisemmäksi. Työelämäläheinen toteutus luo suhteita, verkostoja ja antaa mahdollisuuden oppia teoriatietoa käytännössä. Tällöin työelämä saa työtehtäviin valmiimpia työntekijöitä ja työntekijöillä on vahvemmat ja varmemmat otteet vastata työelämän kehittyviin haasteisiin. Myös opiskelun ja sitä kautta itsensä ja ammatillisen osaamisensa kehittämisen mahdollisuudet kasvavat sellaisilla opiskelijoilla, jotka työskentelevät koko ajan opintojen ohella. Hankkeen alussa menetelmä tuntui monimutkaiselta ja sitä oli haastava selittää työelämään, vaikka loppujen lopuksi oli kyse hyvin yksinkertaisista asioista, joilla työelämäyhteistyötä voitaisiin helposti ja vaivattomasti lisätä.

Verkostoituminen ja yhteistyö tulee väistämättä kasvamaan joka alalla, mukaan lukien matkailualan, joten verkostoitumiseen vaikuttaminen ja uusien yhteistyömahdollisuuksien löytäminen ja niiden rohkea innovointi tulee tulevaisuudessa olemaan vahvasti osa työntekoa ja tapaa toimia. Uskon, että kokemuksistani työelämään integroiduista tehtävistä on minulle tulevaisuudessa paljon hyötyä juurikin monipuolisten kokemusten ja verkostoitumisen mahdollisuuksien näkökulmasta.

OMAN OSAAMISEN KEHITTÄMINEN AVOIMISSA YLIOPISTO-OPINNOISSA

Tein LATO-hankkeessa markkinointisuunnitelman Halpa-Hallille markkinoinnin perusteet kurssilla. Halpa-Hallin toiminta on konseptoitua ketjutoimintaa, joten suunnitelmassa minun tuli huomioida yrityksen nykyisen toimintatavan reunaehdot.

Ehkä työtäni ei ole voitu täysimääräisesti hyödyntää kummiyrityksessä, mutta toivotavasti suunnitelmani on antanut uusia ajatuksia yritykselle. Olen kuitenkin saanut hyödyntää hankkimaani osaamista Muhoksen yrittäjien markkinointi- ja viestintätiimissä. Koen, että opiskelun kautta olen saanut turvallisen pohjan tässä tiimissä toimimiseen. Teorian tunteminen aiheesta auttaa näkemään kehittämiskohteita.

Opiskelussa olen saanut paljon apua opettajalta erityisesti teoriapohjan luomisessa. Minulla ei ollut aikaisempaa kokemusta yliopisto-opiskelusta ja omasta lukion käynnistä oli jonkin aikaa. Minun piti itse päästä sisälle käytännön ja teorian yhdistämisessä siinä laajuudessa missä määrin tietoa käsiteltiin materiaaleissa. Haastetta oli tuottaa oma ajattelu kirjalliseen muotoon, mutta siinä kehityin koko ajan opiskelun edetessä. Samalla kehittyivät myös opiskelutaidot ja löysin itselle sopivan tyylin opiskella. Minulla meni vähän aikaa opiskelutekniikan oppimiseen, mutta siitä on ollut kuitenkin hyötyä, kun siirryin tutkinto-opintoihin. Olen oppinut poimimaan tärkeimmät asiat, joita olen sitten voinut soveltaa oikeasti käytäntöön.

Olen ollut tyytyväinen ryhmätyökurssiin, sillä porukalla tehtäessä saa erilaisia ja laajempia näkökulmia kun yhdessä miettii. Ryhmätyössä oli haastavaa se, ettei minulla ollut ryhmässä ketään tuttuja. Mutta olen kokenut hyväksi tavaksi sen, että käydään asioita porukalla läpi. Tällöin tulee ajateltua monipuolisemmin. Opettajalta olen saanut myös paljon apua esimerkiksi sähköpostilla, kun vain olen itse kysynyt. Olen kyllä itse aktiivinen, jos haluan saada enemmän ohjausta. Jos jotakin tulee mieleen enkä saa itse selvitettyä, vaadin apua ja olen sitä aina saanut hankkeen ja opettajien puolelta.

Olen saanut näistä opinnoista rohkeutta erilaisiin työtehtäviin ja muutoinkin kiinnostunut enemmän markkinoinnista. Pääsin uuteen työpaikkaan, kun pystyin osoittamaan, että minulla oli yliopisto-opintoja. Koen että oli lottovoitto, että sain hankkeessa paljon kokemusta ja jo opiskelun aikana hyvän verkoston itselleni. Se on ollut tosi suuri etu. Jatkossa voisi olla hyvä vielä enemmän hyödyntää opinnoissa työelämää. Opiskelun ja yritys yhteistyön yhdistämisessä saa paljon uutta ja sitä mielellään jakaa muillekin. Itse innostun helposti ja tässä hankkeessakaan en jättänyt opintoja peruskurssiin vaan otin kaikki kurssit. Minun mielestäni opinnot ovat hyvin tukenut toisiaan ja olen pystynyt hyödyntämään niitä monessa yhteydessä.

Avoimet työelämäläheiset osaamispolut -toimintamalli ja hyviä käytäntöjä

Avoimet työelämäläheiset osaamispolut -toimintamalli (kuvio 1) on rakennettu Lapinlaiset avoimet työelämäläheiset osaamispolut (LATO) -hankkeen työpajoissa. Hankkeen tavoitteena oli lisätä opintojen työelämäläheisyyttä ja kehittää uusia toimintatapoja osana opiskelijan yksilöllisiä osaamispolkuja. Toimintamalli toteuttaa hankkeen tavoitteita ja se perustuu hankkeen toimenpiteisiin, kokemuksiin ja hyviin käytäntöihin. Kuvion visuaalisen ilmeen on suunnitellut ja toteuttanut Lapin ammattikorkeakoulun opiskelija Ella Kirjavainen osana kuvataiteenopintojaan.



Kuvio 1. Avoimet työelämäläheiset osaamispolut -malli

Malli kuvaa opiskelijan osaamispolkua työelämäläheisissä avoimissa korkeakouluopinnoissa ohjauksen tukemana. Opiskelija etenee osaamispolulla tavoitteidensa mukaisesti valitsemassaan koulutuksessa. Opiskelu tapahtuu kummiyrityksiä hyödyntäen. Opiskelija toteuttaa kummiyrityksissä opintojaan työelämäläheisesti esimerkiksi oppimistehtävien, toimeksiantojen ja kehittämisprojektien kautta. Muuttuva työelämä edellyttää yksilöiltä jatkuvaa oppimista, minkä johdosta opiskelijan osaamispolulla voivat vaihdella työelämä, osaamisen kehittäminen ja tutkinto-opinnot.

Malliin on kirjattu opiskelijan, koulutusorganisaation ja opetushenkilöstön sekä työelämän rooleja ja vastuita työelämäläheisessä opiskelussa ja osaamisen kehittämisessä. Keskeistä mallissa on opiskelijälähtöisyys. Kummiyritykseltä odotetaan ohjasta ja opiskelijan osaamistavoitteita tukevia kehittämistehtäviä. Opettajan roolina on toimia mahdollistajana ja ohjaajana joustavien suorittamistapojen hyödyntämisessä. Opiskelijalla on vastuu oman osaamisensa kehittämisestä ja osaamistavoitteidensa saavuttamisesta. Kummiyritystoiminta edellyttää opiskelijalta itseohjautuvuutta ja aktiivisuutta yrityksen kehittämistarpeiden ja opintojen osaamistavoitteiden yhteensovittamisessa.

HANKKEESSA OPITTUA JA HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ

Opiskelijat saivat hankkeen kautta mahdollisuuden olla mukana pilotoimassa ja kehittämässä uudenlaisia pedagogisia toimintatapoja sekä uusia tapoja oppia ja kehittää osaamistaan. Kummiyritystoiminta tarjosi mahdollisuuden työelämätaitojen kehittämiseen. Työelämäyhteyksien kautta opiskelijat loivat opintojen ohessa kontakteja työelämään ja pääsivät verkostoitumaan alan yritysten kanssa. Osalle opiskelijoista hanke toimi vauhdittajana korkeakouluopintojen aloittamiseen ja etenemiseen sekä tutkinto-opiskelijaksi hakeutumiseen. Toisille hanke oli oman osaamisen kehittämisen sekä työelämäyhteyksien ja -verkostojen mahdollistaja. Hankkeessa opiskelijat suorittivat opintoja yhteensä 647 opintopistettä, joista avoimia yliopisto-opintoja oli 193 opintopistettä ja avoimia ammattikorkeakouluopintoja 454 opintopistettä. Avoimia ammattikorkeakouluopintoja suorittaneista neljä ja avoimia yliopisto-opintoja suorittaneista kolme hakeutui ja pääsi tutkinto-opiskelijoiksi. Muutaman opiskelijan kohdalla työttömyysturvan menettämisen uhka ei mahdollistanut hakeutumista tutkinto-opiskelijaksi. Hankkeen ja avointen korkeakouluopintojen avulla opiskelija kuitenkin edisti osaamisensa kehittämistä.

Yritykset loivat hankkeessa kontakteja alan opiskelijoihin ja hyödynsivät rekrytoinneissa sitä, että opiskelija oli tutustunut yritykseen ja sen toimintatapoihin jo opintojen yhteydessä. Lisäksi yritykset löysivät ratkaisuja kehittämistarpeisiinsa opiskelijoiden tekemien kehittämistehtävien ja toimeksiantojen kautta. Yritykset saivat mahdollisuuden osallistua korkeakoulujen opetuksen kehittämiseen ja tutustua korkeakouluissa käytettäviin opetusmenetelmiin. Yritysten näkökulmasta opiskelija on keskeinen toimija korkeakoulun ja yrityksen välisessä yhteistyössä sekä uusien toimintatapojen kehittämisessä.

Hankkeessa tavoiteltiin erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä opiskelijoiden kummiyrityksiksi. Tässä onnistuttiin, sillä 83 % hankkeessa mukana olleista kummiyrityksistä oli mikroyrityksiä tai pieniä yrityksiä. Hankkeessa yritykset ovat päässeet vahvistamaan vuorovaikutusta ja yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Hankkeen työpajoissa ilmeni, etteivät yritykset olleet tietoisia, miten korkeakoulujen kanssa voi tehdä yhteistyötä. Tämän vuoksi hankkeen aikana laadittiin yritys yhteistyö- esite, jossa kuvataan korkeakoulujen palveluita ja yhteistyömuotoja korkeakoulujen ja yritysten väliseen yhteistyöhön. Jatkossa esitteen toivotaan auttavan opiskelijoita omiin opintoihin liittyvässä yritys yhteistyössä sekä rohkaisevan yrityksiä ottamaan yhteyttä korkeakouluihin ratkaistakseen kehittämistarpeitansa. Lisäksi kummiyritysten kokemuksia julkaistaan korkeakoulujen verkkosivuilla. Tarinoiden toivotaan toimivan esimerkkeinä ja innostajina muille korkeakoulujen kanssa yhteistyöhön haluaville yrityksille. Yritykset toivoivat, että korkeakouluilla olisi ”yksi luokku”, josta voi hankkia maksullisia palvelutuotteita sekä esittää yhteistyö- ja kehittämisideoita.

Korkeakoulujen näkökulmasta hanke on lisännyt ja vahvistanut työelämän kanssa tehtävää yhteistyötä ja dialogia sekä edistänyt verkostoitumista alueen yrittäjien kanssa. Yhteistyö pienten yritysten kanssa on myös edistänyt korkeakoulujen maakunnallista strategista kehittämistoimintaa. Hanke on mahdollistanut avoimen korkeakoulun TNO-palveluiden kehittämisen vastaamaan entistä paremmin asiakkaiden tarpeita. Hankkeen avulla korkeakouluissa lisättiin opintojen työelämäläheisyyttä. Lisäksi hanke edisti koulutusten ja yksiköiden välistä yhteistyötä korkeakoulujen sisällä ja välillä.

Hankkeen tavoitteena oli joustavoittaa siirtymävaihetta korkeakouluun ja työelämään etsimällä yksilöllisiä osaamispolkuja ja tarjoamalla työelämäläheisiä opintoja. Asetetut tavoitteet saavutettiin hyvin. Avoimien korkeakouluopintojen kautta muodostuneet osaamispolut ovat tarjonneet yhdenvertaisen opiskelumahdollisuuden kaikille pohjakoulutuksesta, asuinpaikasta ja tavoitteista riippumatta. Koulutuksen ja ohjauksen alueellista saatavuutta sekä koulutuksellista tasa-arvoa edistettiin etä- ja verkko-oppimisympäristöjä hyödyntämällä. Hankkeen tulosten avulla kehitettiin avointen korkeakoulujen TNO-palveluita sekä kokeiltiin työelämäläheisten opintojen toteutuksia. Kummiyritykset toimivat hankkeessa oppimisympäristönä sekä kehittivät samalla myös omaa toimintaansa. Hankkeen avulla edistettiin hyvinvointia lisäämällä osallisuutta, ehkäisemällä syrjäytymistä, tukemalla opintoihin ja tutkintokoulutukseen pääsyä sekä työelämään kiinnittymistä.

Lopuksi

Tarkastelen Lappilaiset avoimet työelämäläheiset osaamispolut (LATO) -hankkeen taivalta ohjausryhmän edustajan näkökulmasta. Näkökulmasta, jossa harvoin ollaan kovin lähellä konkreettista tekemistä, mutta jossa toisinaan pystytään tukemaan käytännön toteutusta ratkaisevalla tavalla. Toivottavasti ohjausryhmän osuudesta viestin viemisessä, ideoinnissa ja ohjauksessa oli apua tässäkin tapauksessa. Oli ilo osallistua hankkeeseen.

Hankehenkilöstö onnistui välittämään ohjausryhmälle hyvin hankkeen tapahtumat. Innostuksen hankkeen ideasta, ajoittaisen tuskan joidenkin osa-alueiden käynnistämisestä sekä hyvät käytännöt, joista osa näyttäisi jäävän myös elämään. Hyvien käytäntöjen juurtuminen on ollut erityisen ilahduttava nähdä, ne harvoin heräävät uudelleen eloon hankkeen päättymisen jälkeen.

Hankkeen idea oli todellakin hyvä. Voisiko juuri ajankohtaisempaa hanketta olla. Puuttuvan osaaminen tunnistaminen ja hankkiminen tulevat olemaan yksilön kannalta aina vain vaikeampaa nopeasti muuttuvilla työmarkkinoilla ja lähes yhtä nopeasti muuttuvalla koulutuskentällä. Hankkeen tarjoama henkilökohtainen ohjaus ja työelämäläheinen toimintamalli ovat mielestäni luontevimmat ratkaisut näihin yksilön haasteisiin. Tilaisuuteen tarttui heterogeeninen joukko ilman tutkinto-opiskelijapaikkaan jääneitä, työttömiä tai osaamisensa kehittämisestä kiinnostuneita ihmisiä. Se, että valtaosa myös pysyi mukana ja eteni tavoitteeseensa, kertoo hankkeen onnistumisesta. Kuinka hyvän vaihtoehdon ja täydennyksen tämä nyt saatujen kokemusten perusteella hiottuna tarjoaisikaan ihmisille vuosittaisena tai non stoppina pyörivänä toimintana.

Avoimille korkeakouluille hanke tarjosi mahdollisuuden rakentaa joustavia ja yksilöllisiä opintopolkuja, ja ennen kaikkea oppia. Mielestäni suurimmat haasteet hankkeen aikana kulminoituivat työelämäyhteistyöhön ja erityisesti sen käynnistämiseen. Hanke reagoi tähän hyvin laatimalla muun muassa työelämälle suunnatun esitteen. Myös opettajat otettiin hankkeen aikana vahvemmin mukaan työelämäyhteistyöhön ja tilanteeseen etsittiin muitakin ratkaisuja. Hankkeen ansiosta työelämysuhteet, vuorovaikutus ja pedagogiset ratkaisut kehittyivät oppilaitoksissa. Hanke toi esille sen, että perusteltaessa harjoittelun tai muun opiskelijayhteistyön hyödyllisyyttä työelämälle, tarvitaan silti koko oppilaitosta. Vaikka tukena olisi hyväkin toimintamalli.

Hyvä esimerkki hankkeen aikana tapahtuneesta oppimisesta ja koko hankkeesta, oli opettajalle syntynyt oivallus *opiskelijaohjautuva projekti* -käsitteestä. Oivallus syntyi opiskelijoiden opiskelemien projektiopintojen myötä. Opiskelijaohjautuvassa projektissa opettajan tehtävänä on luottaa opiskelijaan, ohjata näkemään erilaisia ratkaisuja ja tukea ratkaisuvaihtoehdon valinnassa. Opettajalla tulee olla epävarmuuden sietokykyä sekä uskallusta antaa opiskelijoiden työstää, kokeilla ja testata. Minusta tämä kuulostaa aivan nykypäivän työelämältä. Ainakin niissä tehtävissä joihin korkeakouluista tyypillisesti valmistutaan. Tämä tuo esille myös sen, miten hyvin työelämäläheiset opiskelupolut hankkeessa tavoitettiin.

Joni Minkkinen

Kirjoittajien esittely

Kanniala, Iris
matkailu- ja palveluliiketoiminnan opiskelija
Lapin ammattikorkeakoulu

Löf, Jonna
kasvatustieteiden maisteri, opinto-ohjaaja
suunnittelija, projektikoordinaattori
Lapin ammattikorkeakoulu

Maaninka, Tanja
kasvatustieteiden maisteri, ammatillinen erityisopettaja
lehtori
Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti (MTI)
Lapin ammattikorkeakoulu

Minkkinen, Joni
hallintotieteiden maisteri
projektipäällikkö
Ohjaamo
Rovaniemen kaupunki

Riihiniemi, Niina
kasvatustieteiden maisteri, hallintotieteiden maisteri
koordinaattori, projektipäällikkö
Lapin ammattikorkeakoulu

Rusko, Rauno
yhteiskuntatieteiden tohtori
yliopistonlehtori
Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Lapin yliopisto

Timonen, Merija
kasvatustieteiden maisteri
palvelujohtaja
Lapin yliopisto

Tämä artikkelikokoelma kuvaa Lappilaiset avoimet työelämäläheiset osaamispolut (LATO) -hanketta, sen toimintaa, tuloksia ja hyviä käytänteitä. Hankkeen toteuttivat yhteistyössä Lapin ammattikorkeakoulu ja Lapin yliopisto. Hankkeella edistettiin nuorten yksilöllisiä osaamispolkuja, opiskelumahdollisuuksia, tutkinto-opintoihin siirtymistä sekä työelämäyhteyksiä avointen korkeakouluopintojen avulla. Hankkeessa kehitettiin avoimen korkeakoulujen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita sekä opintojen työelämäläheisiä toteutustapoja.

Julkaisun tavoitteena on jakaa hankkeen tuloksia ja hyviä käytänteitä. Julkaisu on suunnattu opetuksen ja ohjauksen parissa työskenteleville, omaa osaamispolkua suunnitteleville sekä alueen yrityksille.



Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020



LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND



Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

LAPIN AMK⁷

Lapland University of Applied Sciences

www.lapinamk.fi

ISBN 978-952-316-226-6